

Народна банка Србије

Извештај о стању у финансијском систему Републике Србије за 2006. годину

Уводна реч

Народна банка Србије је у 2006. години успешно остварила свој циљ одржавши стабилност финансијског система. Сви сегменти финансијског тржишта, над којима Народна банка Србије обавља законом поверен надзор, у претходној години су остварили раст. Притом, учесници на финансијском тржишту су задржали отпорност на потенцијалне интерне и екстерне ризике инхерентне њиховој делатности.

Добра ликвидност и адекватна капитализованост банака обезбедиле су подршку расту банкарског сектора, тако да су банке крајем 2006. године управљале средствима у висини од 55 одсто бруто друштвеног производа Србије. Уз то, овај сектор је остварио позитиван финансијски резултат – добит у износу од 16,5 милијарди динара, увећану за 127 одсто у односу на 2005.годину.

Сви релевантни индикатори исказали су пораст, тако да је укупна актива достигла 1,1 билион динара, динарски кредити привреди су повећани за 52 милијарди динара, или за 20 одсто, а кредити становништву за чак 71 милијарди динара, или за 54 одсто. Имајући у виду да тако висок раст може утицати на финансијску, али и ширу, макроекономску стабилност, Народна банка Србије је своје напоре у 2006. години усмерила на благовремену идентификацију и процену ризика и превентивно пруденцијско деловање у смеру повећања отпорности финансијског система. Ово је, између осталог резултирало додатним мерама за успоравање евидентне кредитне експанзије, али и уподобљавањем инструментарија централне банке модерним супервизорским стандардима заснованим на ризику.

У 2006. години значајан пораст исказали су и депозити, привреде за 48 одсто, а становништва за 39 одсто, док се девизна штедња приближила износу од 4 милијарде евра. Крај године банкарски сектор је дочекао са 28.092 запослених, или 9,4 одсто више, што све заједно говори о континуираном развоју овог сектора. У власничкој трансформацији банкарског сектора, било преко преузимања приватних или приватизовањем државних банака – а у 2006. је приведен крају поступак приватизације банака у већинском власништву државе – Народна банка Србије је инсистирала на примени строгих критеријума („fit and proper“) за оцену пословне репутације и бонитета стицалаца акција, односно власништва. Банкарски сектор Србије је већ „ушао“ у Европску унију, пошто је 80 одсто сектора у већинском власништву добро ранжираних стратешких власника из тих земаља.

Иако банкоцентричан, финансијски систем Србије показује потенцијал за раст других финансијских сектора, како у апсолутном износу, тако и релативно у односу на банке.

Тржиште осигурања је, након само две и по године од почетка реформе сектора, увећало своју билансну суму за преко 80 одсто, или на 56 милијарди динара, што чини 2,8 одсто бруто домаћег производа Србије. Укупна премија износи 38 милијарде динара и у истом периоду повећана је за готово 70 одсто.

Упркос малом учешћу које животнo осигурање још исказује у укупном финансијском систему, импозантан је његов раст од 140 одсто у односу на 2004. годину. Наиме у структури премије учешће животнoг осигурања је ниско, и износи свега 10 одсто. Имајући у виду значај животнoг осигурања за развој финансијског тржишта и могућност обезбеђивања алтернативних дугорочних извора средстава од кључног значаја за његов раст је увођење пореских олакшица односно изједначавање са пореским третманом добровољне пензије.

Велики допринос стабилности и даљем развоју тржишта осигурања дао је и знатан пораст техничких резерви од преко 150 одсто и повећање степена ажурности у исплати штета.

Сектор финансијског лизинга остварио је, такође, значајан раст. Крајем 2006. године укупна билансна сума компанија за финансијски лизинг износи 68 милијарди динара, што је за 30,7 одсто више у односу на крај 2005. године. У 2006. години у сектору финансијског лизинга повећани су укупан број запослених и укупна актива по запосленом, док учешће финансијског лизинга у укупном финансијском тржишту износи 5,2 одсто.

У 2006. години је створена неопходна инфраструктура за надзор рада друштава за управљање добровољним пензијским фондовима, што је нова законом поверена функција Народне банке Србије. У 2006. години је донет 21 подзаконски акт који уређује ову област и већ у другој половини године Народној банци Србије је поднето шест захтева за дозволу за рад и организовање и управљање добровољним пензијским фондовима. Народна банка Србије је истовремено постала и члан Међународне организације пензијских супервизора (IOPS), што јој омогућава сарадњу са осталим члановима ове организације у области организовања супервизије пензијских система, лиценцирања друштава за управљање, усаглашавања метода супервизије и обуке супервизора.

Повећавањем удела не-банкарских сектора у бруто друштвеном производу доводи до јачања целокупног финансијског система, укључујући и банкарски сектор. Тренд интензивирања повезаности различитих облика финансијског посредовања уочљив је и у Србији, што, као и на глобалном нивоу, представља додатни регулаторни изазов на који ће Народна банка Србије реаговати све интензивније применом консолидоване супервизије финансијског система. Поред овога, Народна банка ће у наредном периоду још интензивније инсистирати на даљем побољшању нивоа квалитета и транспарентности у пружању финансијских услуга, што у условима експанзије финансијске делатности представља један од основних предуслова за заштиту крајњих корисника финансијских производа.

Гувернер Народне банке Србије

Радован Јеленчић

Садржај

УВОД	1
I МАКРОЕКОНОМСКО ОКРУЖЕЊЕ	2
II ОСНОВНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ	2
III ФИНАНСИЈСКИ СИСТЕМ	5
СТАЊЕ У БАНКАРСКОМ СЕКТОРУ	7
Број банака	7
Власничка структура банкарског сектора	8
Концентрација у банкарском сектору	9
Организациона мрежа банака	10
Број запослених у банкарском сектору	10
Извори средстава банкарског сектора	11
<i>Капитал</i>	11
<i>Депозити</i>	13
<i>Штедња</i>	13
<i>Задужење у иностранству</i>	15
Средства банкарског сектора	15
<i>Пласмани комитентима</i>	16
<i>Кредити становништву</i>	17
Платне картице	22
Ванбилансне ставке банкарског сектора	22
Биланс успеха банкарског сектора	23
<i>Финансијски резултат</i>	23
<i>Структура биланса успеха</i>	23
Управљање ризицима у банкарском сектору	27
<i>Квалитет активе</i>	28
<i>Ризик изложености банке према једном лицу</i>	30
<i>Усклађеност извора средстава и пласмана</i>	30
<i>Девизни ризик</i>	32
<i>Ризик ликвидности</i>	33
СТАЊЕ У СЕКТОРУ ОСИГУРАЊА	34
Учесници на тржишту осигурања	34
Стање на тржишту осигурања	35
<i>Обим пословања друштава за осигурање</i>	35
<i>Билансна сума и капитал</i>	36
<i>Солвентност друштава за осигурање</i>	38
<i>Ликвидност</i>	39
<i>Профитабилност</i>	39
СТАЊЕ У СЕКТОРУ ФИНАНСИЈСКОГ ЛИЗИНГА	41
Билансна сума	41
Власничка структура	41
Тржишно учешће	41
Биланс успеха	42
Примаоци лизинга	42
Секторска структура	43
Извор средстава	43
СТАЊЕ У СЕКТОРУ ДОБРОВОЉНИХ ПЕНЗИЈСКИХ ФОНДОВА	44
ЗАШТИТА КОРИСНИКА ФИНАНСИЈСКИХ УСЛУГА	45
IV РЕЗИМЕ	46
АНЕКС	48

УВОД

*НБС је задужена за
очување финансијске
стабилности*

Народна банка Србије (у даљем тексту: НБС) поред стабилности цена, као свог основног циља, има за циљ и одржавање финансијске стабилности. У оквиру инструмената за постизање тог циља, НБС обавља законом додељену функцију супервизора над највећим делом финансијског система Србије који чине банке, друштва за осигурање, даваоци финансијског лизинга и друштва за управљање добровољним пензијским фондовима (у даљем тексту: финансијске институције).

У вршењу те функције НБС тежи да одржи и оснажи сигурност и здравље финансијског система, очува и ојача поверење јавности у тај систем и допринесе већем степену заштите интереса депонената, осигураника и других корисника услуга финансијских институција под њеним надзором.

*Финансијска стабилност
је циљ сваке националне
економије*

Само стабилан и здрав финансијски систем је отпоран на изненадне ризике који могу проистећи из екстерног или интерног окружења, и само стабилан систем може обезбедити сигурност средстава депонената и избећи системски ризик, односно финансијску кризу, што је циљ сваке националне економије. Под финансијском стабилношћу се подразумева управо способност сваке компоненте финансијског система (финансијског тржишта, финансијских институција и финансијских инфраструктуре) да адекватно одговори на изненадне ризике и те ризике апсорбује.

*Посебан значај за
стабилност има
превентивни карактер
супервизорске функције у
НБС*

Стабилност и здравље финансијског сектора постижу се континуираном анализом макроекономског окружења и пословања учесника на финансијском тржишту, лимитирањем изложености финансијских институција ризицима, као и адекватним и благовременим уочавањем и отклањањем узрока потенцијалних ризика. То подразумева превентивни карактер деловања централне банке на отклањању појава које могу утицати на стабилност финансијског система.

Годишњи извештај о стању у финансијском систему Србије за 2006. годину (у даљем тексту: Извештај) даје приказ стања у финансијском систему Србије у 2006. години, идентификује потенцијалне ризике којима је овај систем изложен, и анализира његове способности да апсорбује те ризике без угрожавања финансијске стабилности.

На свом почетку, овај Извештај пружа осврт на финансијску стабилност из угла адекватности макропруденционог оквира и финансијске инфраструктуре Србије. У наставку Извештаја изложена је структура нашег финансијског система, анализа пословања у претходној години и анализа изложености и промена у ризицима којима су сегменти финансијског система изложени. С обзиром да у финансијском систему Србије доминантно учешће исказује банкарски сектор, ризици којима је овај сектор изложен могу у највећој мери утицати на финансијску стабилност. Адекватно томе, овај Извештај у

свом другом делу обухвата кратак приказ стања свих сегмената финансијског система, с тим што се фокусира на стање, кретања и ризике присутне у банкарском сектору.

I МАКРОЕКОНОМСКО ОКРУЖЕЊЕ

Финансијске институције су у 2006. години пословале у окружењу са стабилним макроекономским изгледима.

Србија је остварила стопу раста бруто домаћег производа (БДП) од 5,7% (светска привреда је у истом периоду расла по стопи од 5,4%), што је нешто успоренији раст у поређењу са претходном годином. Највећи допринос расту, са секторског аспекта, дао је сектор услуга, пре свега у саобраћају и телекомуникацијама, а затим и сектор финансијског посредовања, где је стопа раста износила нешто више од 17%, што је допринело расту БДП-а за 1 процентни поен.

Инфлација је са нивоа од 17,7% мерена као децембар текуће на децембар претходне године (базна 14,5%) у 2005. години смањена је на 6,6% (базна 5,9%), што је недвосмислено имало позитиван утицај на пословање финансијских институција.

Девизне резерве Народне банке Србије су повећане за 6,04 милијарде долара и достигле су вредност од око 11,89 милијарди долара, или 9,02 милијарди евра.

Реална апresiasiја динара према евр и „корпи валута“ у 2006. години 8,2% у односу на евро и 20,4% у односу на долар узрокована је и одржавана високим нето девизним приливом капитала из иностранства.

Са друге стране, дефицит текућег платног биланса повећао је удео у БДП-у на 12,2%, са 10,8% у 2005. години. Насупрот расту дефицита текућег платног биланса, више него троструко је порастао суфицит капитално-финансијских трансакција.

II ОСНОВНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ

Стање финансијске инфраструктуре у Србији у 2006. години оличено је у низу квалитативних помака у погледу системске ликвидности, институционалног и правног оквира за пословање финансијских институција, као и у погледу усмерености финансијске регулативе и супервизије ка међународно прихваћеним стандардима. Додатно, у циљу даљег унапређења те инфраструктуре, у 2006. години настављен је тренд снажнијег институционалног промовисања транспарентности и имплементације међународних стандарда корпоративног управљања.

Повећање транспарентности монетарне политике и унапређење и тржишни карактер монетарних инструмената у 2006. години свакако су

Финансијски систем је значајно учествовао у расту БДП-а

Ниска стопа инфлације и високе девизне резерве у 2006. години биле су од кључног значаја за стабилност

Финансијска инфраструктура у Србији је значајно побољшана

Системска ликвидност је повећана

допринели повећању системске ликвидности. Такође, по оценама великог броја релевантних међународних институција, функционисање платног система у Србији је изврсно, што у значајној мери доприноси финансијској стабилности.¹

Правни оквир у Србији је повољан за пословање финансијских институција

Правне и економске реформе у Србији створиле су повољно окружење за пословање и инвестирање у Србији. Нови закони у области привредних друштава, регистрације, као и регулатива која поставља оквире за поступак стечаја су у знатној мери унапредиле правну сигурност у пословању и довеле до вишег степена извесности у наплати потраживања. Такође, реформе у области регистрације колатерала су од суштинског значаја за даљи развој финансијског посредовања.

У ужем смислу, пословање финансијских институција у Србији уређено је законима и подзаконском регулативом чија је садржина у великој мери усклађена са начелима и стандардима успостављеним и прихваћеним у међународним оквирима. Међутим, непостојање модерног закона о осигурању од одговорности у саобраћају, у великој мери спутава развој сектора осигурања, а регулативу у овој области чини некомплетном.

Народна банка Србије супервизију усклађује са свим релевантним светским стандардима

Процес супервизије континуирано се усклађује са препорукама добре праксе релевантних интернационалних струковних организација. Успостављена је доследна и транспарентна политика лиценцирања и делиценцирања учесника на финансијском тржишту. Надзор који НБС обавља над финансијским системом усмерава се на процену ризика и прати трендове у развоју супервизорске праксе. Стандарди промовисани од стране Базелског комитета за банкарску супервизију, Међународне организације пензијских супервизора и Међународне асоцијације супервизора осигурања имплементирају се како у погледу супервизорског процеса, тако и по питању регулативе у надлежности НБС. Централна банка је члан великог броја међународних удружења супервизора, а потписник је и неколико меморандума о разумевању који ће допринети ефикасном спровођењу њених надлежности у условима знатне регионалне власничке и друге повезаности учесника на тржишту.

У Србији постоји систем за осигурање депозита, као и Кредитни биро

Функцији заштите интереса корисника финансијских услуга поред супервизије Народне банке Србије доприноси и систем за осигурање депозита који у додатној мери јача поверење у целокупан финансијски систем. Са друге стране, Кредитни биро у оквиру Удружења банака Србије пружа својим корисницима податке о финансијској задужености потенцијалних клијената.

¹ 2006 IMF: Serbia and Montenegro: Serbia—Financial System Stability Assessment, including Reports on the Observance of Standards and Codes on the following topics: Monetary and Financial Policy Transparency, Banking Supervision, and Payment Systems

Међу основним законима по основу којих НБС врши надзор над сегментима финансијског система су Закон о банкама², Закон о осигурању³, Закон о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима⁴, Закон о осигурању имовине и лица⁵, Закон о финансијском лизингу⁶, Закон о платном промету⁷, итд.

Као један од основних лимитирајућих фактора за развој финансијског система у Србији је низак степен развоја тржишта капитала у Србији. Плитко тржиште капитала у Србији умањује значај алтернативних, небанкарских извора финансирања што се негативно одражава како на ниво конкуренције у финансијском систему тако и на привредни раст. Консеквентно, финансијски систем у Србији је банкоцентричан.

Коначно, развој укупног институционалног оквира за пословање финансијских институција био је пропраћен и подржан значајним изменама и побољшањима у институционалном оквиру транспарентности читавог система. У складу са Законом о рачуноводству и ревизији⁸ примењују се међународни стандарди финансијског извештавања што доприноси већем степену поузданости у извештавању као и компатибилност Србије са светским праксама у овој области. Такође при ревизији финансијских извештаја примењују се међународни стандарди ревизије. Ова делатност ће, у светлу последњих иновација у области регулација и супервизије банкарског пословања (Базел II), играти све значајнију улогу. Коначно, и НБС, као институција задужена за надзор финансијских институција, своје целокупно пословање заснива на принципима транспарентности. Јачање оваквог приступа пословању НБС ће промовисати и кроз све значајније активности на имплементацији трећег стуба нових базелских стандарда, чији је циљ инструментализација обелодањивања података из пословања у сврху поспешивања тржишне дисциплине.

Тржиште капитала у Србији је и даље неразвијено

Висок степен поузданости финансијског извештавања, као и примена међународних стандарда ревизије доприносе транспарентности система

НАПОМЕНА: Сви подаци приказани у овом Извештају представљају стање на дан 31.12.2006. године.

² "Службени гласник РС", бр. 107/2005

³ "Службени гласник РС", бр. 55/2004, 70/2004, 61/2005

⁴ "Службени гласник РС", бр. 85/2004

⁵ "Службени лист СРЈ", бр. 30/96, 57/98, 53/99, 55/99

⁶ "Службени гласник РС", бр. 55/2003 и 61/2005

⁷ "Службени лист СРЈ", бр. 3/2002, прва измена "Службени лист СРЈ", бр. 5/2003, друга измена "Службени гласник РС", бр. 43/2004 и 62/2006

⁸ "Службени гласник РС", бр. 46/2006

III ФИНАНСИЈСКИ СИСТЕМ

У 2006. години део финансијског система под надзором НБС је чинило 37 банака, 17 друштава за осигурање, 15 давалаца финансијског лизинга и 1 добровољни пензијски фонд.

Број финансијских институција			
	2006	2005	2004
Укупан број финансијских институција	73	73	95
Укупан број банака	37	40	43
Укупан број друштава за осигурање	17	19	40
Укупан број давалаца финансијског лизинга	15	14	12
Укупан број ДУДПФ ¹⁾	1	-	-
¹⁾ ДУДПФ – друштва за управљање добровољним пензијским фондовима Извор података: НБС			

Банке у 2006. години задржавају доминантан положај на финансијском тржишту Србије. Са друге стране потенцијал за раст других учесника на финансијском тржишту је очигледан, те се у наредном периоду може очекивати повећање њиховог учешћа у укупној билансној суми система.

Билансна сума финансијског сектора			
	2006	2005	2004
Укупна билансна сума (у млрд.дин)	1.293	873	564
Банка	90.5%	88.8%	90.4%
Друштва за осигурање	4.3%	5.3%	5.5%
Лизинг компанија	5.2%	5.9%	4.1%
ДПФ ¹⁾	0.02%	-	-
¹⁾ ДПФ – добровољни пензијски фондови Извор података: НБС			

Број запослених у финансијском систему континуирано расте као последица повећаног обима активности. Примећује се да је делатност осигурања радно најинтензивнија.

Број запослених			
	2006	2005	2004
Укупан број запослених	36.356	33.292	29.002
Банке	77,3%	77,1%	80,9%
Друштва за осигурање	21,7%	21,9%	18,6%
Даваоци лизинга	1,1%	1,0%	0,5%
ДУДПФ	0,02%	-	-
Извор података: НБС			

Финансијски систем у Србији је банкоцентричан

Раст финансијског система пропраћен је порастом броја запослених

Велико учешће финансијског система у укупном бруто друштвеном производу указује на неопходност опрезног приступа свих релевантних институција приликом доношења одлука које могу утицати на овај систем.

Финансијски систем има велико учешће у БДП-у, што додатно потенцира његов тренутни значај

Учешће у БДП-у			
	2006	2005	2004
Учешће финансијског система у БДП	60,8%	49,9%	39,4%
Билансна сума банака / БДП	55,0%	44,3%	35,6%
Билансна сума друштава за осигурање / БДП	2,6%	2,7%	2,2%
Билансна сума лизинг компанија / БДП	3,2%	3,0%	1,6%
Билансна сума ДПФ / БДП	0,01%	-	-
Извор података:НБС			

Док банкарски сектор не показују знаке тржишне концентрације, сектор финансијског лизинга је умерено, а сектор осигурања високо концентрисан. Максималан индекс концентрације у сектору добровољних пензијских фондова је условљен чињеницом да је крајем 2006. године пословање започело само једно друштво.

Индекс концентрације варира по сегментима финансијског система

Концентрација			
Концентрација - Herfindahl-Hirschman индекс ⁹ (билансна сума)	2006	2005	2004
Банке	614	665	599
Друштва за осигурање	1857	1802	1943
Даваоци лизинга	1671	1859	2410
ДУДПФ	10.000	-	-
Извор података:НБС			

⁹ Herfindahl-Hirschman (HHI) индекс као мера тржишне концентрације, у употреби је од 1982. године. Показатељ представља суму квадрата учешћа конкретне величине (нпр. билансне суме, депозита, кредита...) свих тржишних учесника у сектору. Уколико је вредност обрачунаог показатеља мања од 1000, сматра се да на тржишту није присутна концентрација, уколико је вредност показатеља између 1000 и 1800 на тржишту је изражена «умерена концентрација», а ако је вредност HHI изнад 1800, сматра се да постоји «висока концентрација».

СТАЊЕ У БАНКАРСКОМ СЕКТОРУ

Анализа банкарског сектора, као доминантног дела финансијског система Србије (90,5% у укупној билансној суми финансијског система), извршена је са аспекта карактеристика и трендова целокупног банкарског сектора земље. За потребе овог извештаја банке су груписане по власништву у три категорије: 1) банке у већинском власништву домаћих правних и физичких лица (у даљем тексту: приватне банке), 2) банке у већинском власништву страних правних и физичких лица (у даљем тексту: стране банке) и 3) банке у којима је посредно или непосредно већински акционар Република Србија (у даљем тексту: државне банке). Под великим банкама у овом Извештају подразумевају се банке чија билансна сума износи најмање 5% укупне билансне суме банкарског сектора.

*Наставља се уједначен
раст билансне суме*

У 2006. години, наставља се уједначен раст билансне суме започет након значајних реформи у банкарском сектору 2001. године. У структури раста билансне суме, охрабрујући је раст кредитне активности и депозитног потенцијала, који је пропраћен снажном докапитализацијом банкарског сектора, али и додатним дугорочним задуживањем у иностранству, првенствено од стране страних банака.

Показатељи структуре и развоја банкарског сектора (износи у млрд.дин, учешћа у %)

	2006	2005	2004
Укупан број банака	37	40	43
Билансна сума банкарског сектора	1.169	775	510
Билансна сума банака / БДП	55%	44.3%	35.6%
Капитал	216	126	99
Број запослених	28.092	25.680	23.461
Број организационих јединица	2,158	1,867	1,709
Број организационих јединица на 10.000 становника	2,9	2,5	2,3
Укупни пласмани	545	427	291
Пласмани привреди	308	272	191
Пласмани становништву	195	124	64
Пласмани становништву / БДП	9.2%	7.1%	4.5%
Укупни депозити	666	485	313
Депозити привреде	178	120	97
Депозит становништва	294	212	127
Депозити банака / БДП	31.3%	27.7%	21.9%
ННИ индекс концентрације (билансна сума)	614	665	599
Извор података:НБС			

Број банака

На крају 2006. године у банкарском сектору у Републици Србији пословало је 37 банака, што је за 3 мање него крајем 2005. године. Смањење броја банака резултат је пре свега даље консолидације банкарског сектора, с обзиром да је код две банке дошло до припајања а једној је одузета дозвола за рад.

Имајући у виду пре свега тенденцију укрупњавања како на локалном тако и глобалном нивоу, смањење броја банака се може посматрати као тренд чији се наставак може очекивати и у наредном периоду. Значајан утицај на бројност банака имаће и стратегија државе по питању њеног удела у власничкој структури банкарског сектора. Смањење броја банка услед укрупњавања резултираће прогресивним растом конкуренције.

Услед даље консолидације број банака је смањен па се очекује раст конкуренције

Власничка структура банкарског сектора

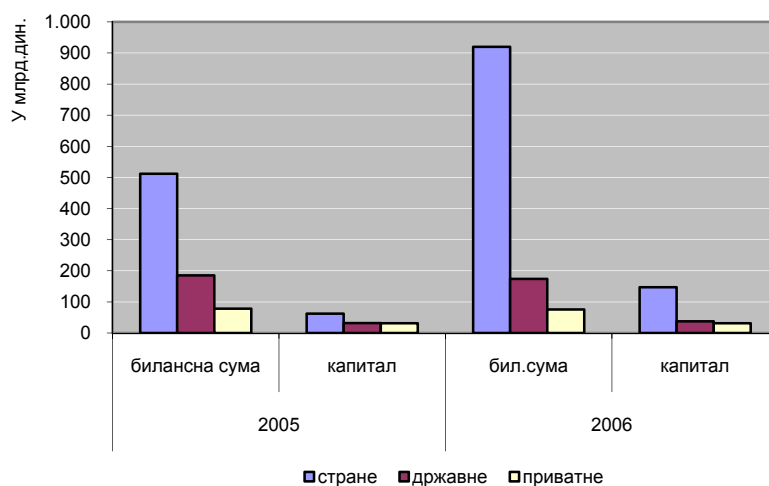
Консолидација банкарског сектора, као и улазак нових репутабилних финансијских институција из Европске Уније на тржиште Србије, додатно су променили власничку структуру банкарског сектора. Страна правна и физичка лица су у 2006. години стекла већинско власништво над 7 банака (4 приватне банке и 3 државне банке).

Највећи део приватизације у банкарском сектору је завршен, па је власничка структура додатно измењена

У 2006. години, приватизацијом једне велике државне банке, окончан је највећи део приватизације у банкарском сектору Србије, што је резултирало смањењем учешћа државних банака на банкарском тржишту. Тако на крају 2006. године, 22 стране банке учествују са 78,7% у билансној суми и са 68,1% у капиталу банкарског сектора.

Државне банке (8 банака), смањују своје учешће на 14,8% и 17,3%. Присуство приватних банака, њих 7, мање је него претходне године и износи, 6,5% у билансној суми и 14,6% у капиталу банкарског сектора.

Власничка структура банака

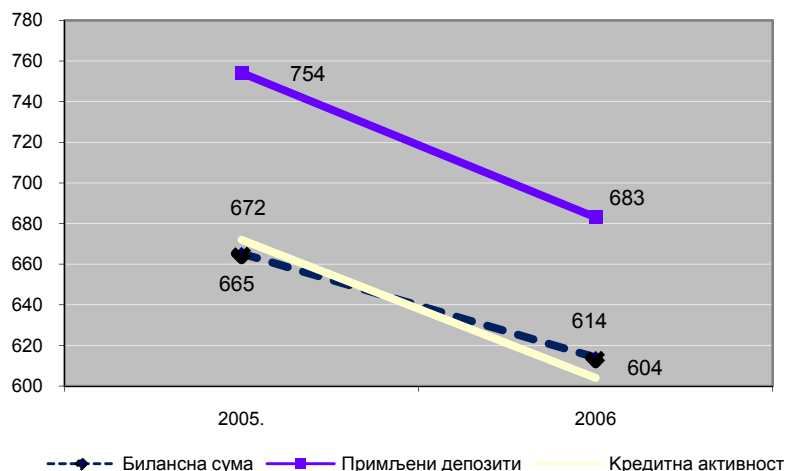

Наведене промене у власничкој структури банака у Србији дале су допринос побољшању квалитета банкарског сектора, о чему сведоче показатељи у овом Извештају.

Концентрација у банкарском сектору

Херфиндахлов индекс концентрације

Тржишна концентрација је мерена у односу на билансну суму, депозите и кредитну активност

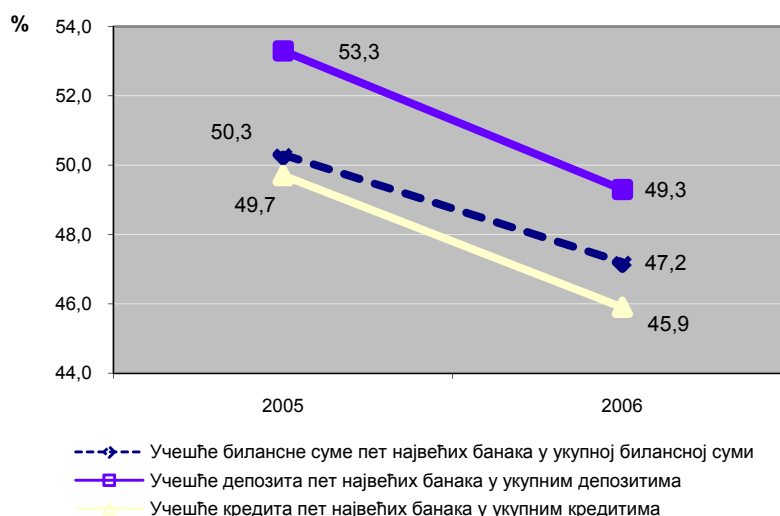

Банкарски сектор Србије крајем 2006. године није концентрисан, а расподела тржишта је равномернија

Банкарски сектор Србије крајем 2006. није концентрисан. У односу на претходну годину, НН - Herfindahl-Hirschman индекс концентрације билансне aktive, кредита и депозита мањи је за 51, 68 и 71 јединицу респективно.

Посматрано са аспекта учешћа у билансној суми, очигледно је да је крајем 2005. године нешто више од половине укупног тржишта, чинила билансна актива свега 5 банака. Тај исти удео крајем 2006. године исказивало је 6 банака, од којих је 5 у већинском страном и једна у државном власништву. Као последица тога, година се завршава равномернијом расподелом тржишта у оквиру поменуте групе (у распону од 9% до 12%), што се манифестовало и опадајућим трендом концентрације кредитне и депозитне активности посматрано на једну, пет и десет банака.

Релативни удео пет највећих банака у укупној билансној суми, депозитима и кредитима

Организациона мрежа банака

Континуирано ширење банкарске мреже наставило се и у 2006. години, чак и већим интензитетом. Банке су у 2006. години отвориле 302 нове пословне јединице, филијале, експозитуре и шалтера, док је у 2004. и 2005. заједно отворено 394 организациона дела. Крајем 2006. године организациона мрежа свих банака укључује укупно 2.158 пословних јединица, филијала, експозитура и шалтера.

Највећи раст свих поменутих организационих јединица имала је група страних банака (за 201), док су државне и приватне банке у 2006. повећале број организационих јединица за 43 и 58.

Експанзија банкарске мреже прати општи раст банкарског пословања, и истовремено указује на преобладајућу усмереност активности банака ка становништву.

У Србији је на крају 2006. године пословало 2.158 пословних јединица, филијала, експозитура и шалтера банака

Број запослених у банкарском сектору

Адекватно ширењу организационе мреже, број запослених у банкарском сектору континуирано расте, и на крају 2006. године износи 28.092, односно 2.514 више него на крају 2005. године.

Број запослених у групи страних банака увећан је са 12.410 на крају 2005. године, на 19.113 колико је износио крајем 2006. године. Број запослених у овој групи банака порастао је за 6.703, с обзиром да је дошло до измене власничке структуре. Стране банке су запошљавале 48,5% и 68,0% од укупног броја запослених у банкарском сектору, на крају 2005. и 2006. године.

Број запослених у групи приватних банака опао је са 3.064 крајем 2005. године на 1.931 или 6,9% укупно запослених у банкарском сектору, као и број запослених у државним банкама који је у истом периоду опао са 10.206 на 7.048 запослених или 25,1%. Главни разлог смањења броја запослених у државним банкама је приватизација три државне банке, које су на крају 2006. године имале 3.439 запослених.

Раст броја запослених прати раст активности и ширење организационе мреже банака

Извори средстава банкарског сектора

Банке су у 2006. години располагале са средствима већим од половине БДП-а

Свега 5 година након почетка реформи банкарског сектора, у 2006 години банке су располагале средствима већим од половине (55%) бруто друштвеног производа Републике Србије.

Извори средстава банкарског сектора на крају 2006. године износили су 1.169 млрд. дин. Од тог износа, 81,5% су чинила средстава поверена банкама (тј. обавезе према комитентима, банкама и остало), док су сопствена средства (тј. капитал) износила чак 18,5%. У поређењу са претходном годином уочљиво је како апсолутно тако и релативно повећање капитала са 16,2% укупних извора средстава банкарског сектора.

Извори средстава банкарског сектора			
	Износ у млрд. дин.	Учешће	Индекс раста 2006/05
Пасива	1.169	100,0%	150,8
1. Капитал	216	18,5%	171,9
2. Обавезе	953	81,5%	146,7
2.1. Обавезе према комитентима	811	69,9%	141,4
Депозити комитената	625	53,4%	134,2
Кредити из иностранства	186	15,9%	172,4
2.2. Обавезе према банкама	63	5,4%	176,9
2.3. Остало	73	6,2%	201,7
Извор података: НБС			

Капитал

Банке у Србији су добро капитализоване

Банке у Србији су добро капитализоване. Највећи број банака (15) има учешће капитала у укупној билансној суми у распону од 10%-20%. Само 2 банке имају учешће мање од 10%, за разлику од краја 2005. године када је такво учешће имало 5 банака. Упркос томе што је у 2006. години код 16 банака дошло до смањења учешћа капитала у билансној суми, посматрано на нивоу сектора дошло је до повећања истог, првенствено захваљујући порасту капитала код страних банака.

Висок ниво капитала омогућио је како отпорност банака на ризике, тако и простор за даљи раст

Добра капитализованост банкарског сектора омогућава апсорпцију потенцијалних губитака насталих како из окружења тако и из изложености ризицима које генерише банкарско пословање. Истовремено, високо учешће сопствених средстава омогућиће банкама додатни простор за ширење пословања.

Стране банке имају највећи капитал

Посматрано по власничкој структури може се приметити да стране банке располажу са највише капитала како на нивоу система (68,1%), тако и појединачно (просечан износ капитала по страниој банци је 84,8 мил ЕУР). Затим следе државне банке са 17,3% укупног капитала банкарског сектора, и просечним капиталом по банци од 59,3 мил. ЕУР. Најмањим капиталом располажу приватне банке (14,6% на нивоу сектора), са просечним капиталом по банци од 56,9 мил. ЕУР.

Поред тога што приватне банке располажу са најмање капитала, тај капитал заузима највећи удео у билансној пасиви тих банака (41,5%). Знатно ефикасније у погледу употребе сопствених средстава су државне банке са учешћем капитала у билансној пасиви од 21,6%, а најнефикасније су стране банке са најмањим учешћем у билансној пасиви од 16,0%¹⁰.

У 2006. години ефикасност коришћења капитала је очигледно била у позитивној корелацији са повећањем капитала. Банке које су најнефикасније користиле капитал су у највећој мери и повећале капитал (за 136,5%). Највећи допринос оваквом повећању су дале четири велике (стране) банке чије су нове емисије акција номинално повећале њихов капитал за 41 млрд. дин.

Код државних и приватних банака дошло је до знатно мањег повећања капитала, 16,7% односно 0,7%, првенствено због смањења броја банака (преузимање од стране страних инвеститора).

Преко 60% оствареног добитка, тј. 10 млрд. дин приписано капиталу, тј. није расподељено власницима.

Повећање капиталне базе је узроковано снажним растом кредитне активности у 2006. услед потребе да се обезбеде средства за покриће могућих ризика и губитака који могу проистећи из таквог раста.

Међутим, за стабилност финансијског система од далеко већег значаја од учешћа капитала у билансној суми, је однос између реално расположивог капитала и нивоа преузетих ризика. Овај однос се изражава општеприхваћеним стандардом адекватности капитала, који представља релацију капитала банке и ризичне активе (актива пондерисана кредитним ризиком и отворена девизна позиција банке). У 2006. години банке у Србији су биле у обавези да обезбеђују да ризична актива буде покривена капиталом са најмање 12%, што је за 4 процентна поена више него минимум који је прихваћен у међународним стандардима. Показатељ адекватности капитала за банкарски систем опада (26,0% у 2005. и 24,7% у 2006. години), али је и даље далеко изнад прописаног минимума.

Прениска адекватност капитала указује да банка не располаже капиталом довољним за покривање преузетих ризика, у ком случају средства депонената могу бити угрожена. Међутим ни превисока адекватност капитала не иде у прилог финансијској стабилности. Банке са сувише високом адекватношћу капитала неефикасно користе сопствена средства и/или имају ниску изложеност ризицима инхерентним банкарском пословању (супротно природи банкарског посла), што умањује профитабилност и последично смањује могућност раста, како у погледу банкарског портфеља тако и у погледу потенцијалне докапитализација у условима тржишног привређивања.

Ефикасност коришћења капитала утицала је на докапитализацију

Адекватност капитала има кључну улогу за стабилност банке

¹⁰ Ово учешће је повећано у односу на 2005. годину, када је капитал чинио 12,2% билансне суме страних банка

Банке у Србији су адекватно капитализоване

Иако је на нивоу сектора просечна адекватност капитала прилично висока, охрабрује податак да чак половином билансне суме банкарског сектора управљају банке са адекватношћу капитала у зони између 12% и 20%.

Показатељ адекватности капитала		
Показатељ адекватности капитала	Број банака	Учешће у укупној билансној суми (у %)
До 20%	11	52,4
Од 20 до 30%	8	23,4
Од 30 до 50%	11	18,2
Преко 50%	7	6,0
Укупно	37	100,0
Извор података: НБС		

Депозити

Крајем 2006. године у Србији је 3 пута више депозита него 2003. године

Банке у Србији су крајем 2006. године управљале са 200% више депозита него крајем 2003. године. Са 666 млрд. дин депозита, банке располажу са 37,5% односно 181,6 млрд. дин више него у односу на крају 2005. године. Разлике у нивоу активних каматних стопа у поређењу са окружењем и консеквентни уплив средстава у Србију, као и снажна докапитализација резултирали су смањењем депозита у укупним изворима средстава за 5,5 процентних поена на 57,0%.

Укупном порасту депозита и у 2006. години више доприносе девизни депозити него динарски (96,4 млрд.дин наспрам 85,2 млрд.дин. респективно). Међутим, депозити у домаћој валути бележе двоструко бржи раст (59,9%) у односу на девизне (28,2%), што је условило повећање удела динарских депозита у укупним на 34,1%, тј. за 4,8 процентних поена више у односу на крај претходне године.

По први пут од почетка реформи, орочених депозита је више него по виђењу

По први пут од почетка реформе банкарског сектора у 2006. години орочених је депозита више него оних по виђењу (53,0% орочених наспрам 47,0% по виђењу). Наиме, рочна структура је побољшана јер су орочени депозити порасли за 119,7 млрд.дин. тј. 51,2%. Позитиван тренд такође постоји у структури самих орочених депозита с обзиром да се учешће преовлађујућих краткорочних депозита смањује у односу на претходне године. Са друге стране, иако је допринос дугорочних депозита релативно низак (18,5 млрд.дин.), висока стопа њиховог раста (80,9%) иде у прилог тези о расту поверења у банкарски систем, али истовремено и о пракси условљавања приступа дугорочним банкарским производима дугорочним депоновањем.

Штедња

Становништво је и даље највећи депонент

Становништво и даље остаје најзначајнији депонент. Након раста од 38,6%, становништво крајем 2006. године учествује у укупним депозитима са 44,2% (294,3 млрд. дин) и тиме поверава банкама сса 1,4 пута више средстава него привреда.

Депозитни потенцијал банкарског сектора

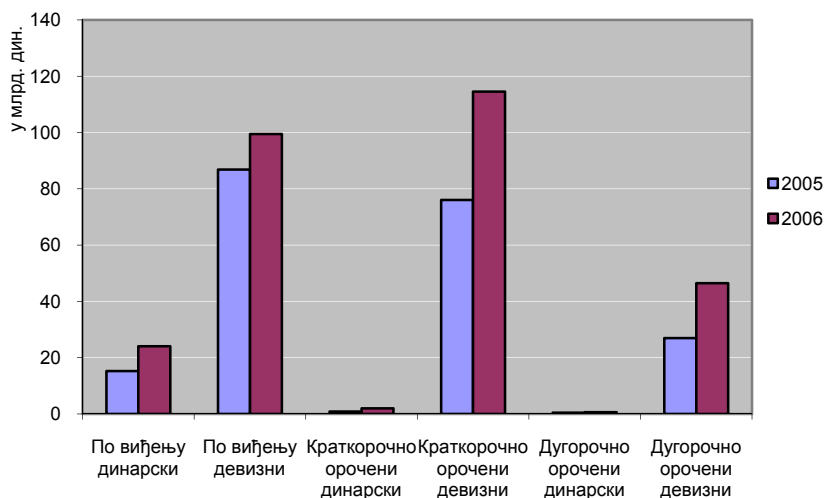
Износи у мил.дин.учешће у %

ДЕПОЗИТИ	2005		2006		2006/2005
	Укупно	Учешће	Укупно	Учешће	Стопа раста
Депозити по виђењу	250.898	51,8	312.861	47,0	24,7%
- динарски	99.854	20,6	141.228	21,2	41,4%
- девизни	151.044	31,2	171.633	25,8	13,6%
Орочени депозити	233.786	48,2	353.429	53,0	51,2%
Краткорочни депозити	210.932	43,5	312.090	46,8	48,0%
- динарски	40.863	8,4	83.234	12,5	103,7%
- девизни	170.069	35,1	228.856	34,3	34,6%
Дугорочни депозити	22.854	4,7	41.339	6,2	80,9%
- динарски	1.494	0,3	2.920	0,4	95,4%
- девизни	21.360	4,4	38.419	5,8	79,9%
УКУПНО	484.684	100,0	666.290	100,0	37,5%

Извор података:НБС

Ако посматрамо структуру депозита по рочности становништво највећи део средстава поверених банкама депонује по виђењу (44,4%) и краткорочно (39,6%). Депозити становништва у страној валути и даље доминирају, а посебно у оквиру орочених средстава где чак 98,4% има валутни предзнак.

Становништво највећи део средстава депонује по виђењу и краткорочно и то у страној валути

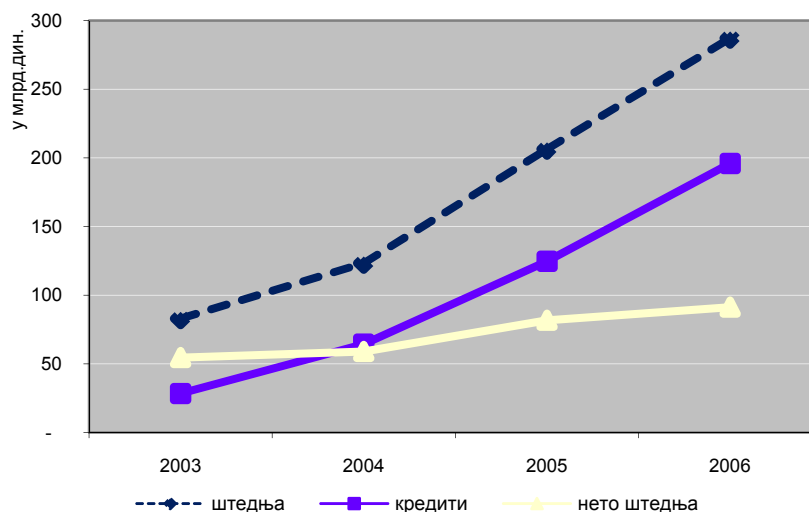
Структура штедње

У структури депозита уочљива је концентрација, јер се 51,3% свих депозита становништва налази код 4 велике банке, предвођене највећом државном банком.

Нето штедња становништва, добијена као разлика између депозита становништва и одобренних кредита становништву, износила је 99,0 млрд.дин. и учествовала у БДП са 4,6%. Потенцијалну препреку наставку раста нето штедње представља бржи раст кредита становништва у односу на штедњу (57,1% наспрам 39,1% у 2006. години респективно).

Штедња расте спорије у односу на кредите становништву

Нето штедња, одобрени кредити становништву и депозити становништва код банака 2003.-2006.г.

Банке раскорак у рочној структури штедње и кредитне активности надомешћују ино задужевањем

Рочна структура штедње није усклађена са кредитном активношћу усмереном према становништву. Док је свега 16,0% укупне штедње (47,1 млрд.дин) орочено на период дужи од годину дана, чак 81,9% кредита становништву (159,8 млрд.дин) је дугорочно. Овај раскорак у рочној структури извора средстава банке надомешћују повећаном задуженошћу према иностранству.

Задужење у иностранству

У Србију не улазе шпекулативна средства је готово цело задужење у иностранству дугорочно

Крајем 2006. године укупно кредитно задужење банака у иностранству износило је 186,2 млрд.дин. што је за 72,4% више него крајем претходне године. У овако обезбеђеним средствима нема шпекулативних средстава јер је чак 97,9% са роком отплате преко једне године. Међутим, како је задужење у целости у страној валути, а већина пласмана индексирана девизном клаузулом, долази до преливања девизног ризика на крајње кориснике, што може имати негативан ефекат на финансијску стабилност.

Задужење у иностранству се готово у целини односи на стране банке (99,4% укупне инозадужености), од којих две имају највеће учешће (42,5% од укупне задужености банкарског сектора на крају 2006. године). На нивоу сектора, посматрано по власничкој структури, учешће кредита из иностранства у укупним обавезама страних банака износи 24% док је то код приватних и државних банака испод 1%.

Средства банкарског сектора

Готово половина укупних средстава пласирана је комитентима

Од 1.169 млрд.дин, на крају 2006. године највише је пласирано комитентима (46,6% односно 545 млрд.дин.). И поред раста од 27,8% у 2006. години, учешће пласмана комитентима у укупној билансној активи је смањено за 8,4 процентна поена у односу на крај 2005. године. Узрок промене структуре aktive је у највећој мери повећање

неризичних пласмана у депозите и хартије од вредности НБС, који на крају 2006. године чине 34,8% активе.

Активa банкарског сектора (у млрд. дин)			
	Износ.	Учешће	Индекс раста 2006/05
АКТИВА	1169,3	100,0%	150,8
Готовина и готовински еквиваленти	77,8	6,7%	106,9
Депозити код НБС и ХоВ које се могу рефинансирати код НБС	406,7	34,8%	269,7
Репо послови	144,9	12,8%	857,5
Девизна обавезна резерва код НБС	253,2	21,7%	172,3
Остало	8,6	0,4%	74,5
Пласмани комитентима	545,1	46,6%	127,8
Основна средства	47,0	4,0%	115,9
Остало	92,6	7,9%	136,6

Извор података: НБС

Пласмани комитентима

Највећа ставка у билансној активи банкарског сектора на крају 2006. године, која представља 46,6% активе износи 545 млрд. дин.¹¹ Иако појам кредитне активности поред пласмана комитентима обухвата и пласмане банкама, за потребе оцене финансијске стабилности анализа ће бити заснована на пласманима комитентима (у даљем тексту: пласмани), с обзиром да су пласмани банкама доминантно краткорочна средства која служе за управљање текућом ликвидношћу.

Од укупног пораста нето пласмана комитентима који је исказао банкарски сектор, на 5 банака (4 стране банке и 1 државну) се односи 56,4% (на једну од њих 13,0%). Раст пласмана од 27,8% у 2006. години је спорији, како у односу на претходну годину (46,7%), тако и у односу на билансну суму (50,8%), као последица мера НБС за успоравање кредитног раста. Успоравање раста и смањење учешћа пласмана у активи је повољно са аспекта финансијске стабилности, јер је део потенцијално ризичне активе трансферисан у неризичну активу.

У 2006. години се наставља тренд смањења учешћа краткорочних у укупним пласманима које на крају 2006. године износи 52,3%. Дугорочни пласмани у 2006. години расту 3,2 пута брже од краткорочних и достигли су 47,7% укупних пласмана. Оваква структура пораста пласмана резултат је пре свега већег пораста дугорочних пласмана становништву (56,6 млрд.дин) у односу на краткорочне (14,4 млрд.дин). Имајући у виду да је депозитни потенцијал, као основни извор кредитирања, и даље преовлађујуће краткорочан банке, нарочито стране, су у 2006. години неадекватну рочну структуру компензовале дугорочним задуживањем у

Порасту нето пласмана комитентима највише је допринело пет банака

Дугорочни пласмани расту 3,2 пута брже од краткорочних, што повећава рочну неусклађеност са депозитима

¹¹ Овај износ је резултат извршених пласмана од 613 млрд.дин., умањених по основу исправке вредности од 68 млрд.дин.

иностранству. Поред тога, стране банке, су на овај начин долазиле до додатних износа средстава за подржавање своје растуће кредитне активности. Уколико се има у виду да је тим средствима било кредитирано углавном становништво (а мањим делом привреда), то говори о утицају тог задуживања на макроекономску стабилност. Истовремено је капитал, који је у 2006. години више него дуплиран, обезбеђивао покриће потенцијалних ризика.

Рочна и секторска структура пласмана комитентима
(у млрд.дин.)

	2006	учешће	индекс 2006/05
ПЛАСМАНИ КОМИТЕНТИМА	545,1	100,0%	127,8
Дугорочни пласмани	260,1	47,7%	146,4
Краткорочни пласмани	285,0	52,3%	114,5
Финансијске организације	23,4	4,3%	179,7
Предузећа	307,7	56,5%	113,1
Јавни сектор	6,1	1,1%	108,0
Становништво	195,2	35,8%	157,2
Остало ¹²	12,6	2,3%	109,9

Извор података: НБС

*Највише пласмана и даље
одлази привреди*

Иако пласмани привреди расту спорије у 2006. години (13,1%) у односу на укупан раст пласмана (27,8%), и бележе смањење учешћа у укупним пласманима са 63,8% у 2005. години на 56,5% у 2006. години, они и даље преовлађују у структури пласмана. Овај пад је резултат рапидног раста пласмана становништву који су у 2006. години су расли чак 4,4 пута брже од пласмана привреди резултирајући двоструко већим апсолутним растом пласмана на крају године (71,0 млрд.дин наспрам 35,6 млрд.дин усмерених ка привреди). Брз раст ових пласмана повећао је крајем 2006. године њихово учешће у БДП на 9,2% (са 7,1% крајем 2005. године).

Кредити становништву

*У Србији је кредитирање
становништва добило
размере рапидног раста
што финансијски систем
излаже значајном ризику*

Србија није једина земља у којој је кредитирање становништва добило размере рапидног раста, због чега се приступило примени одговарајућих активности НБС на његовом успоравању¹³. На овај начин се предупредила макроекономска и евентуална финансијска нестабилност.

Бројне анализе кредитног раста, укључујући и анализе ММФ-а и Светске банке, показују да убрзани кредитни раст мултипликује изложеност система ризицима. Због тога кредитни раст изнад 15% на годишњем нивоу захтева опрезну анализу његових узрока и кретања, а раст између 30-50% представља раст који има размере рапидног раста,

¹² Остали комитенти, страна правна и физичка лица, становништво, текућа доспећа

¹³ Прописивање „правила 200%“, по којем пласмани становништву могу износити највише двоструки износ капитала је утицала на јачање капиталне базе, а заједно са прописивањем нивоа задужености физичких лица до 30% зараде (50% за стамбене кредите), је делимично успорила рапидан кредитни раст.

и који, због могућих импликација на макроекономску и финансијску стабилност захтева конкретне активности на његовом успоравању. Посебан значај кредитном расту треба посветити у условима слабљења текућег платног биланса и/или финансијског система.

Постоји, међутим разлика између раста кредитне активности усмерене на реални сектор и становништво. У првом случају (раст према привреди), може позитивно утицати на макроекономску стабилност растом агрегатне понуде, супституцијом увоза и растом запослености, са позитивним ефектима на текући платни биланс, инфлацију и стабилност валуте. Међутим у случају раста кредита становништву, ефекти су по правилу супротни. Такав раст кредитне активности стимулише агрегатну тражњу у условима ограничене домаће понуде, врши притисак на потрошњу и/или увозну тражњу, што резултира негативним ефектима на текући платни биланс, појачава инфлаторне притиске и притисак на депресијацију валуте. Континуирано погоршање платног биланса може, за узврат, да доведе до погоршања банкарског сектора, доприносећи замаху финансијске и економске кризе.

Истовремено, рапидан кредитни раст има негативне импликације на финансијску стабилност. Студије показују да је претерана кредитна експанзија у великом броју случајева узрочник банкарских криза и, илустрације ради, у чак пет од седам случајева кредитни раст је значајан фактор кризе. Посебно, за земље у развоју кредитни „бум“ је значајан ризик који захтева посебну пажњу и правовремено предузимање мера на његовој превенцији.

Раст кредита становништву негативно делује на макроекономску стабилност

Кредитна експанзија је у великом броју случајева узрок банкарских криза

Искуства земаља у региону

Често се врши поређење Србије са земљама у региону у којима су кредити становништву достигли и 25-30% БДП, док су код нас око 10%. Међутим, за доношења адекватног закључка потребно је упоредити и нивое личних доходака, који у тим земљама могу износити од 1,75 до 3,3 пута више него у Србији. Такође треба имати у виду да је крајем 2006. године просечна зарада износила 28.267 динара, што упоређивањем са минималном потрошачком корпом на крају 2006. године даје расположиви лични доходак од свега 2.055 динара, односно за измирење просечног дуга потребно је готово 10 година. Такође, треба имати у виду, да је прираст кредита у износу 5-7% БДП-а у зони упозорења, и да овај однос у Србији 2005. и 2006. године износи 5,8% и 5,5% респективно.

Стопе раста кредита становништву у Србији (57%) је виша него код осталих земаља у региону као што су Мађарска (19%), Хрватска (22%), Словенија (24%), Бугарска (31%) и Македонија (44%). Једино је у Албанији (69%) стопа раста кредита становништву виша него у Србији.

На крају, треба имати у виду да су све транзиционе земље прошле кризу рапидног кредитног раста, а њихово искуство показује да је правовремено увођење адекватних мера од кључног значаја за очување стабилности финансијског тржишта.

Србија није једина земља у региону са кредитном експанзијом

*Упркос мерама НБС,
кредити становништву
рапидно расту*

Кредитна активност је, генерално, и у 2006. години на високом нивоу који захтева стално праћење. У укупном расту кредитне активности рапидан раст је присутан у сектору становништва (раст од 57,2%), са тенденцијом даљег раста, упркос активностима предузетим на њиховом успоравању.

Значајна кредитна експанзија је, наиме, започела у 2004. години¹⁴, у којој су укупни кредити повећани за 47,1%. Исте године кредити привреди су расли за 41,6%, а кредити становништву за чак 126%. Сличан тренд се наставио и у 2005. години, а као резултат мера које је НБС предузела на успоравању ове експанзије, у 2005.односно 2006. години укупан кредитни раст смањен је на 28,9% односно на 25,6%, респективно.

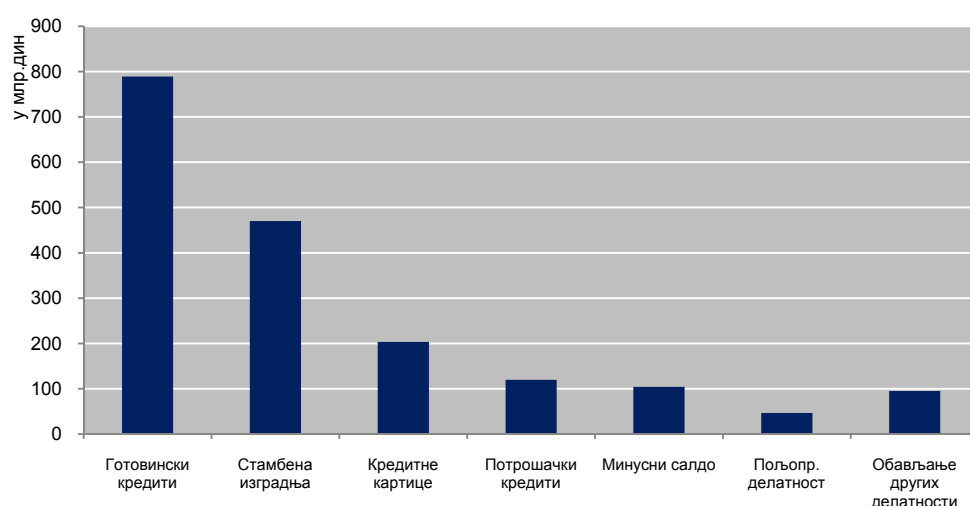
*Додатним задужењем
предузећа у иностранству
део квалитетног
портфеља је измештен из
банкарског сектора*

У 2006. години стопа раста кредита привреди, због њиховог повећаног задуживања у иностранству, пре свега код матичних банака или од њих основаних банака, свела се на 13,1%. Последица оваквог директног задуживања у иностранству, која дугорочно може утицати на стабилност банкарског сектора, јесте измештање дела квалитетног портфеља из биланса банака у Србији. Истовремено овакав вид задуживања носи непредвидив екстерни ризик за дужнике.

*Стопа раста кредита
становништву је и даље
изузетно висока*

Стопа раста кредита становништву, међутим, иако је смањена на 93,7% у 2005. односно на поменутих 57,2% у 2006. години и даље је изузетно висока, нарочито ако се имају у виду ризици којима је она праћена. У погледу учешћа, кредити одобрени физичким лицима представљају најзначајнији део пласмана становништву. Од 195 млрд.дин одобрених становништву, за кредитирање физичких лица ангажовано је 183 млрд.дин. док је предузетницима пласирано 12,4 млрд.дин.

Кредити и пласмани физичким лицима по намени
(на дан 31.12.2006. године)

¹⁴ Високе стопе раста у периоду пре 2004. године се делимично могу приписати ниској основици

Имајући у виду структуру пласмана у којој преовлађују дугорочни кредити са варијабилним каматним стопама и индексирани девизним клаузулама, може се закључити да овакав раст носи бројне ризике како оне који се односе на становништво, тако и на банкарски сектор. Ови ризици би могли угрозити финансијску, али и макроекономску стабилност уколико се не би предузеле одговарајуће активности на њеном успоравању,

Од укупно одобрених кредита банака учешће кредита становништву се повећало са 27,0% у 2005. на 33,8% у 2006. години са тенденцијом даљег раста њиховог учешћа. У исто време учешће кредита привреди смањило са 59,2% на 53,3%, што говори у прилог томе да су банке високо изложене према сектору становништва.

Чак преко 80% свих кредита физичким лицима носи девизни ризик. Наиме, од свих динарских пласмана свега је 19% без девизне клаузуле, док је остатак индексиран у еврима (86,3%) или у швајцарским францима (13,7%). Посматрано по рочности 81,8% кредита одобрених становништву је дугорочно.

Такође ови кредити готово у целини садрже варијабилну каматну стопу, која зависи од уговорене референтне каматне стопе (углавном ЕУРИБОР), што говори о високом степену неизвесности укупних обавеза по овим кредитима.

У 2006. години наставио се убрзани тренд раста готовинских кредита становништву, започет 2005. године, који су достигли готово 40%. Треба имати у виду да готовински кредити директно повећавају потрошњу, усмеравају новчане токове на сиве канале, утичу на повећање увоза, али и врше притисак како на инфлацију тако и на финансијску стабилност. Ова чињеница посебно долази до изражаја ако се има у виду да је више од 90% ових кредита дугорочно, од којих је 97% са девизном клаузулом.

Све наведено указује на неповољну структуру кредита становништву, због чега је како становништво, тако и банкарски сектор изложен ризицима по овом основу.

У оваквој структури, девизни и каматни ризик се преносе на комитенте, што се у случају флукуације курса и камата може негативно одразити на њихову способност да измирују своје обавезе и тиме проузроковати губитке и комитентима и банкама.

Банке су изложене кредитном ризику јер наступањем девизног и каматног ризика код становништва, што подразумева њихову неспособност измирења обавеза, аутоматски наступа кредитни ризик код банака.

Осим изложености кредитном ризику, сваки рапидан раст, по дефиницији, повећава банкама и оперативни ризик. Овај ризик је проузрокован брзим освајањем нових производа, неадекватном обуком кадрова, неадекватним ширењем мреже, необезбеђивањем одговарајућег софтвера за подршку. Истовремено је могуће слабљење

Ризици које носи рапидан раст кредита становништву могли би угрозити и макроекономску и финансијску стабилност

Највећи део кредита физичким лицима је индексиран девизном клаузулом и садржи варијабилну каматну стопу

Неповољна структура кредита становништву излаже банкарски сектор ризику

Повећање оперативног ризика је такође присутно

критеријума процене финансијске способности дужника као и управљања ризицима уопште.

*Кредитирање
становништва је
концентрисано код великих
банака*

Посматрано са аспекта концентрације, због високе стопе раста кредита становништву, присутан је ризик секторске концентрације (34% у 2006, 27% у 2005). При том, кредитирање становништва је концентрисано првенствено код великих банака. Наиме, код једне банке се налази 14,8% свих кредита датих становништву, код две банке 25,1% а код пет банака (од којих је једна државна) чак 49,3%. Посматрано из угла власничке структуре, носиоци кредитне активности према становништву су стране банке, које у укупним кредитима пласираним становништву на крају 2006. године учествују са 85,3%. Раст ових банака је неспорно главни узрочник раста укупне кредитне активности, што доказује података да 10 истих банака (страних и крајем 2006. и крајем 2005. године) остварило раст од 65,5% (58 млрд.дин.), док су укупни кредити становништву имали пораст од 71 млрд.дин.

Сценарио банкарске кризе

Уговарањем девизне клаузуле и варијабилне каматне стопе, банке су девизни и каматни ризик превалиле на становништво. При томе треба имати у виду чињеницу да већина становништва (дужника) има редовна динарска примања из којих сервисира своје обавезе. Такође, значајан део ових кредита обезбеђен је јемцима - домаћим физичким лицима, чија су примања такође углавном у динарима, што их чини „рањивим“ чак и у случајевима мањих колебања каматне стопе или курсева валута.

Имајући у виду да је реално могућ сценарио повећања обавезе по основу кредита (па чак и истовремено по основу варијабилне стопе и девизне клузуле), намеће се закључак да је посебно ризична она категорија становништва која је својом задуженошћу максимално оптеретила своју кредитну способност, и да и минималне промене висине рате могу утицати на њихову способност да измирују своје обавезе у целини и о року. У тим случајевима терет обавезе се преноси на јемца, који, такође, може, зависно од степена свог задужења, доћи у стање неспособности да измири те обавезе, па се тако девизни и каматни ризик „преваљен“ на становништво враћа банци кроз повећани кредитни ризик који производи губитке.

Уколико су, с друге стране, у овим случајевима кредити обезбеђени хипотеком, може уследити већ виђени сценарио из окружења, када банке у циљу заштите своје солвентности реализују хипотеке, наплаћују своја потраживања, а губитак трпи дужник. Овај сценарио може озбиљно нарушити финансијску стабилност уколико дође до пада цена на тржишту некретнина, када се губитак прелива и на банке. Треба имати у виду да овако наведена могућа кретања на тржишту (раст каматних стопа на међународном тржишту, депресијација динара и пад цена некретнина) могу изазвати социјалне тензије и извршити притисак на надлежне институције да се повећају зараде, што онда директно утиче на макроекономску стабилност.

Платне картице

Активности на популаризацији пластичног новца (платне картице) у 2006. години са циљем смањења готовине у оптицају и легализације финансијских токова, повећања обрта новца, достизања нивоа развоја окружења, је дало изузетне резултате. Број картица је у односу на крај 2004. године повећан 2,4 пута и крајем 2006. године износи преко 5,2 милиона. На тржишту су најзаступљеније дебитне картице (чак 82,6%), међутим евидентан је раст броја кредитних картица на које се крајем 2006. године односи 16,4% укупног броја картица, што је значајно повећање у поређењу са 1,3% крајем 2004. године.

Најбољи показатељ раста „културе“ коришћења картица је раст броја трансакција који се дуплира на годишњем нивоу те је у 2006. години извршено преко 50 милиона трансакција. Овај раст је свакако узрокован растом броја, како банкомата, тако и ПОС терминала. У 2006. години број банкомата се повећао за 61% а ПОС терминала за 51% и крајем 2006. године их је износило 1.348 и 48.194 респективно.

Просечна вредност по трансакцији на банкомату износи 4.300 динара, док на ПОС териминалу 2.400 динара. Ово указује на чињеницу да готовина још увек има значају улогу платним трансакцијама у земљи, али охрабрује чињеница да је у 2006. години по први пут вредност трансакција на ПОС терминалима (27,1 млрд. дин.) већа него на банкоматима (25,3 млрд.дин.).

Активности на популаризацији платних картица дале су изузетне резултате

У 2006. години извршено је преко 50 милиона трансакција

Ванбилансне ставке банкарског сектора

Ванбиланс бакарског сектора је готово једнак билансној суми (99,5%).

За разлику од претходних година, раст ванбилансних ставки је у 2006. години био бржи од раста билансне суме па су укупне ванбилансне ставке достигле износ од 1.163 млрд.дин. што је за 60,2% више него претходне године.

Код три банке (стране) налази се више од половине потенцијалних обавеза банкарског сектора 2006. године. Посматрано по власничкој структури, 85,6% укупних ванбилансних ставки било код страних банака.

Највећа ставка у доприносу апсолутном повећању ванбиланса је категорија „остала ванбилансна актива“. Иако ова категорија у 2006. години достиже износ од 564.8 млрд. дин. (повећање 121,4%), она је, са аспекта ризичности ирелевантна јер највећим делом обухвата примљене гаранције и друга јемства за обезбеђење датих пласмана, позиције неризичне за банку. У погледу ризичности ванбилансних пласмана, потребно је истаћи да је на крају 2006. године удео обвезница депоноване девизне штедње у укупним ванбилансним ставкама смањен са 37,0% на 20,6%, с тим да се код једне банке налази 52,6% од укупног износа обвезница.

Раст ванбиланса је у 2006. години био бржи од раста биланса банкарског сектора

Биланс успеха банкарског сектора

Финансијски резултат

Банкарски сектор је у 2006. години остварио добит

Банке су за период 01.01.- 31.12.2006. године исказале нето позитиван **финансијски резултат** пре опорезивања, (укупна добит умањена за укупан губитак), у износу од 16,5 млрд.дин.

Финансијски резултат банкарског сектора				
Износ у мил.дин.				
	2005		2006	
	Износ	Број банака	Износ	Број банака
1.Губитак	4.026	8	5.664	9
2.Добитак	11.298	32	22.194	28
Финансијски резултат (2-1)	7.272	40	16.530	37
Извор података:НБС				

Позитиван финансијски резултат банкарског сектора у 2006. години резултат је квалитетнијег кредитног портфеља услед привођења крају ишчишћавања биланса банака на терет расхода. Такође експанзија кредитне активности је ишла у корист добитка.

У 2006. години не постоји корелација између власничке структуре и добитка у банкарском сектору, и све три групе банака су пословале са добитком. Међутим, од 9 банака које су пословну 2006. годину завршиле са губитком, 8 су стране и 1 банка је државна.

Посматрано појединачно, једна приватна банка је приказала 19,1% добитка банкарског сектора, док се 69,0% губитка концентрише код две банке (једна државна и једна страна).

Структура биланса успеха

Највећи део добитка банкарског сектор у 2006. години, односи се на камате и накнаде. Од укупних прихода 22,8% (105,3 млрд.дин.) остварено је по овом основу. У структури прихода од камата најзначајнији су приходи од камата обрачунати на пласмане предузећима (44,0%) и становништву (30,9%). Међутим, и поред апсолутног пораста од 32,7 млрд.дин. приходи од камата и накнада у 2006. години бележе релативни пад учешћа за 5 процентних поена у односу на 2005 годину, услед повећања учешћа курсних разлика у билансу успеха. Због значајнијег раста пасивних каматних стопа, забележен је и пад нето прихода од камата у односу на каматоносну активу.

У том смислу расту и расходи по каматама и накнадама за 79,9%, и задржавају приближно исто учешће у укупним расходима (7,8%). Највеће учешће имају расходи по каматама страним лицима, који након знатног раста задужења у иностранству, бележе пораст од 287% и крајем 2006. године учествују са 30,9% у укупним расходима по каматама. Расходи камата на депозите добијене од становништва расту

Камате и накнаде највише доприносе добитку

у 2006. години за 59,2% (што је брже од раста депозита становништва) и износе 6,4 млрд.дин.

Народна банка Србије је задржала есконтну стопу на истом нивоу (8,50%), уз смањење појединих активних каматних стопа (на ломбардне кредите и обавезну резерву) и повећање каматне стопе на вишкове ликвидних средстава (са 6,00% на 11,00%).

У 2006. години је забележен пад каматних стопа на државне записе РС и на хартије од вредности којима НБС обавља операције на отвореном тржишту.

Просечна пондерисана каматна стопа на кредите банака забележила је крајем 2006. године пораст у односу на крај 2005. године (са 14,41% на 15,88% на годишњем нивоу), посебно у делу кредита датих становништву и за пољопривреду.

Просечна пондерисана каматна стопа банака на укупне депозите такође је забележила пораст са 3,71% крајем 2005. на 5,06% крајем 2006.

Позитиван нето ефекат курсних разлика је на приближно истом нивоу као и у 2005. години (10,5 млрд.дин. за 2006. односно 9,9 млрд.дин. за 2005. годину). Међутим, у структури прихода и расхода у 2006. години приходи и расходи по основу курсних разлика су најзначајнија ставка (59,4% и 59,3% респективно).

Трогодишњи тренд повећања учешћа курсних разлика у билансу успеха, праћен је константним нето позитивним ефектом. Међутим, треба имати у виду, да је повећање таквог учешћа истовремено и додатно ризично излагање које се може негативно одразити у случају израженије флукуације на девизном тржишту¹⁵. Ово указује на потребу да додатно излагање на нивоу система изискује даље развијање „хеџинг“ инструмената¹⁶. Уочљива је корелација између власничке структуре и нивоа курсних разлика. Највеће учешће курсних разлика је код страних банака, а затим код државних и приватних (сва 66%, 38% и 20% респективно). Концентрација је такође присутна јер су три банке (стране) исказале сва 40% свих позитивних и негативних курсних разлика банкарског сектора.

Оперативни расходи су у 2006. години порасли 41,4% и на крају године износили 60,8 млрд.дин. Нето приходи од камата и накнада су забележили раст од 32,5% или за 17,3 млрд.дин. у 2006. у односу на 2005. годину. Ово је било довољно за покриће пораста оперативних трошкова (зарада и пословања) у 2006. години од 17,8 млрд.дин. или за 41,3%, што је мање од пораста укупних расхода (75,3%).

Иако су оперативни трошкови пали у односу на билансну активу, и даље су велики (односно већи него у 2005. години) у односу на

Нето ефекат курсних разлика на крају 2006. године је био позитиван

Раст нето прихода од камата и накнада био је довољан за покриће пораста оперативних трошкова

¹⁵ У периоду 01.01. – 31.12.2006. године апresiasiја динара у односу на ЕУР износила је 7,60%, а у односу на УСД 16,95%.

¹⁶ под хеџинг инструментима се подразумевају инструменти чији је циљ умањење или отклањање ризика неке друге инвестиције

достигнуту кредитну активност и депозитни потенцијал и све мање су покривени нето приходима од камата и накнада. Другим речима, док укупан профит банкарског сектора расте, профитна маргина се смањује.

Укупна профитабилност банкарског сектора расте али се профитна маргина умањује

Показатељи профитабилности пословања банкарског сектора

Однос у %

ПОКАЗАТЕЉИ	2005	2006
Приходи од камата у односу на укупне приходе	18,8	16,7
Приходи од накнада у односу на укупне приходе	9,0	6,1
Приходи од курсних разлика у односу на укупне приходе	47,0	59,4
Нето приходи од камата и накнада у односу на операт.расходе	123,5	115,9
Нето приходи од камата у односу на билансну активу	4,5	4,1
Нето приходи од камата у односу на каматоносну активу	7,7	7,5
Нето приходи од камата у односу на камат.активу (становништво)	10,3	10,8
Приходи од камата у односу на каматоносну активу	10,8	11,9
Приходи од камата у односу на камат.активу (становништво)	14,6	14,8
Расходи од камата у односу на каматоносну пасиву	2,9	3,8
Расходи од камата у односу на камат.пасиву (становништво)	2,4	2,5
Бруто приходи у односу на билансну активу	33,6	39,5
Оперативни расходи у односу на билансну активу	5,6	5,2
Оперативни расходи у односу на укупне депозите	8,9	9,1
Оперативни расходи у односу на укупне кредите	9,4	10,5
ROE ¹⁷	6,5	9,7
ROA ¹⁸	1,1	1,7

Извор података:НБС

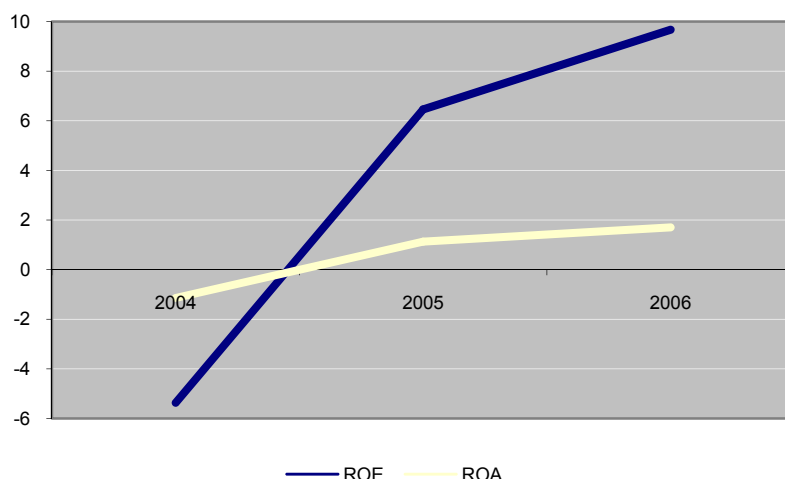
Приказани показатељи профитабилности и ефикасности пословања банака показују да је профитабилност банака мерена односом финансијског резултата и укупног прихода, односно финансијског резултата и акцијског капитала, значајно унапређена током 2006. године и релативно, у односу на 2005. годину.

Показатељи профитабилности пословања банака су унапређени

¹⁷ ROE – принос на капитал

¹⁸ ROA – принос на имовину

Кретање показатеља ROE и ROA банкарског сектора

Банакрски сектор је од 2005. године профитабилан. Упркос смањењу током последњег квартала показатељ укупног прихода у односу на укупну активу (RoA) имао је током 2006. године растући тренд што одражава већу искоришћеност активе и ефикасније управљање портфељом банака. Слична кретања остварује и показатељ укупног прихода у односу на капитал (RoE). Коначно, континуирано смањење мултипликатора акцијског капитала (актива/акцијски капитал) израз је мањег ослањања на ефекат „леверица“¹⁹ у финансирању пласмана банака и растуће капитализације банка.

Показатељи по запосленом

У мил.дин.

	Приватне	Државне	Стране	банкарски сектор	
	2006			2006	2005
Билансна актива	39.259	24.654	48.119	41.623	30.195
Укупни приходи	19.406	7.660	19.353	16.423	10.155
Оперативни расходи	2.322	1.669	2.330	2.164	1.675
Укупни депозити	20.437	16.965	26.540	23.718	18.874
Укупни депозити становништва	4.677	10.393	11.091	10.475	9.413
Укупни кредити	21.013	12.448	23.500	20.557	17.902
Укупни кредити становништву	3.182	3.195	8.714	6.949	4.837

Извор података: НБС

Посматрано са аспекта ефикасности, раст броја запослених у банкарском сектору од 9,8%, генерисао је раст кредитне активности од 25,6%. Имајући у виду да је кредитна активност усмерена ка становништву радно интензивна, а да је раст кредита становништву био 57,2% намеће се закључак да ефикасност банкарског сектора расте.

Главни показатељи ефикасности банкарског сектора су бољи него претходне године

¹⁹ Леверерица – употреба позајмљених средстава у циљу постизања бољих финансијских резултата

У прилог овоме иде и чињеница да су главни показатељи ефикасности по запосленом већи у односу на претходну годину.

Највећи раст су остварили укупни приходи по запосленом (61,7%) а најмањи укупни депозити становништва по запосленом (11,3%) и укупни кредити по запосленом (14,8%).

Стране банке имају најбоље показатеље ефикасности по запосленом

Стране банке и даље имају убедљиво најбоље показатеље по запосленом, осим укупних прихода иако је у 2006. години овај показатељ имао највеће повећање управо код групе страних банака (58,2%). У састав ове групе банака је у 2006. години ушло и неколико државних банака са великим бројем запослених. Услед тога, иако су ове банке носиоци и кредитне и депозитне активности, укупни депозити по запосленом ове групе банака су порасли за свега 3,6% а укупни кредити по запосленом су чак забележили пад од 6,8%.

На висину финансијског резултата значајно је утицало повећање прихода од укидања неискоришћених отписа пласмана и резервисања и смањење расхода по основу индиректних отписа пласмана и резервисања, што је резултат пуне примене међународне праксе у процени и образовању резервација за могуће губитке.

Наиме, у оквиру осталих пословних прихода, који у 2006. години чине 14,2% учешћа у укупним приходима²⁰, најзначајнијих су приходи од укидања неискоришћених отписа пласмана и резервисања (на приходе од укидања индиректних отписа пласмана билансних позиција односи се 53,6 млрд.дин. или 86,1% од укупних прихода од укидања индиректних отписа). Банке су приказале пораст прихода по овом основу за 12,9 мил.дин. (код 2 банке - 1 страна и 1 приватна, налази се 32,6% ових прихода и 82,7% њиховог пораста у односу на 2005. годину).

Расходи индиректних отписа пласмана и резервисања су се у 2006. години, у односу на 2005. смањили и апсолутно (са 73.449 мил.дин. на 61,9 млрд.дин.) и релативно (са 28,9% у укупним расходима на 13,9%). У овим расходима 1 државна и 1 приватна банка учествују са 31,9%, док је код 2 стране банке 98,0% смањења ових расхода. У оквиру расхода индиректних отписа пласмана и резервисања су најзначајнији расходи индиректних општих отписа пласмана билансних позиција у износу од 50,9 млрд.дин. (82,2%).

Управљање ризицима у банкарском сектору

Ризик је инхерентан банкарском послу. Адекватно управљање ризицима одређује, на дуги рок, профитабилност али и одрживост пословања, због чега су власници банака заинтересовани за изградњу солидног система управљања ризицима. Са друге стране, НБС, као супервизор, такође има не само интерес, него и одговорност да процењује адекватност управљање ризицима у банкама, јер је управо

²⁰ Њихово учешће у 2005. години је било 22,0%.

Идентификација, процена, и промовисање најбоље праксе у управљању ризицима у Србији постају окосница надзорне функције

сигуран и стабилан банкарски сектор услов стабилности читавог финансијског система. Идентификација, процена, и промовисање најбоље праксе у управљању ризицима и у Србији, као и на глобалном нивоу, постају окосница надзорне функције.

Нови Закон о банкама²¹, чија је примена почела у 2006. години, створио је повољан регулаторни оквир за праћење изложености ризицима у банкарском сектору. НБС је овај оквир употпунила подзаконском регулативом чију основу чине: Одлука о управљању ризицима, Одлука о адекватности капитала банке, и Одлука о класификацији билансне активе и ванбилансних ставки банке²².

Квалитет активе

Банке образују и издвајају резерву за процењене губитке по основу билансне активе и ванбилансних ставки. Посебна резерва за процењене губитке формира се у складу са прописаним распонима у зависности од степена ризичности појединог пласмана. Прописивање распона представља квалитативан помак у смеру адекватније процене ризика, јер омогућава банкама калибрацију резерви у оквиру пет дефинисаних категорија.

Од 1. октобра 2006. године банке образују резерве за процењене губитке (преко исправки вредности билансне активе и резервисања за ванбилансне ставки) на терет прихода у складу са својим системом управљања ризицима и међународним рачуноводственим стандардима, а део посебне резерве за процењене губитке, обрачунате у складу са прописима НБС, образују из добити.

Критеријуми за класификацију потраживања обухватају не само доцњу у измиривању обавеза, већ и оцену финансијског стања дужника и осталих квалитативних критеријума. Узети колатерали не утичу на класификовање ризичне активе у категорије А, Б, В, Г и Д, већ се користе као умањење при обрачуну посебне резерве за процењене губитке.

Класификација активе, као и формирање резерви за процењене губитке врши се на нивоу дужника, а не на нивоу појединачних кредита.

²¹"Службени гласник РС", бр. 107/2005

²²Доступно на сајту НБС (www.nbs.yu)

Квалитет aktive банкарског сектора

У млрд.дин.

	А+Б	Учешће	В + Г + Д	Учешће	УКУПНО
Укупно актива					2.437,3
Бруто ризична актива	624,9	67,0%	307,4	33,0%	932,3
Умањења (укупно)	218,0	54,0%	185,4	46,0%	403,4
коллатерал *	202,1	66,4%	102,1	33,6%	304,2
резервисања на терет прихода **	9,6	10,7%	80,1	89,3%	89,6
резервисања на терет капитала	6,4	67,0%	3,1	33,0%	9,5
Нето ризична актива	407,0	76,9%	122,1	23,1%	528,8

* Умањења не представљају укупну вредност коллатерала већ само део њихове вредности, у складу са прописаним фактором конверзије, а који се користи као основица при обрачуна резерве за потенцијалне губитке.

** као разлика између резерви из добити за потенцијалне губитке по пласманима и недостајућег износа резерве из добити за потенцијалне губитке по пласманима

Извор података: НБС

Од укупне билансне активе и ванбилансних ставки банкарског сектора на крају 2006. године од 2.437,3 млрд.дин. ризична актива износи 932,3 млрд.дин. тј. 38,3%. У оквиру ризичне билансне активе, најзначајнији су дугорочни кредити (51,0%), краткорочни кредити (33,0%) и доспела потраживања (8,0%). У укупним ризичним ванбилансним ставкама 37,0% чине плативе гаранције, 35,3% неискоришћене преузете обавезе а 17,9% чинидбене гаранције. Класификација показује да је од укупне ризичне билансне активе и ванбилансних ставки, 33,0% сврстано у категорије В, Г и Д (зависно од степена наплативости, односно финансијског стања дужника).

Одбитне ставке (по основу коллатерала) од 304 млрд.дин. односе се 48,3% на билансну активу и 51,7% на ванбилансне ставке; 32,1% на дугорочне кредите и 26,9% на неискоришћене преузете обавезе а 33,6% на ризичну активу класификовану у категорије В, Г и Д. Најзначајнија одбитна ставка је по основу хипотеке на непокретности (23,1%) као обезбеђење билансних потраживања. Умањење укупне бруто ризичне активе по основу одбитних ставки је 32,6%, највише је код категорије В (40,7%) а најмање код Д (19,0%).

Ради обезбеђења од потенцијалних губитака који могу настати поводом ризичних потраживања, банке су на терет својих прихода и капитала образовале резервације у укупном износу од 99 млрд.дин. Нето ризична актива, после наведених умањења, класификована у категорије В, Г и Д износи 122 млрд.дин. и чини 23,1% укупне нето ризичне билансне активе и ванбилансних ставки. Уколико се има у виду капитал којим располаже сектор (216 млрд. дин.), намеће се закључак да је овај износ више него довољан за покриће евентуалних губитака.

*Банке су на терет прихода
и капитала резервисале 99
милијарди динара*

Ризик изложености банке према једном лицу

Изложеност банке према једном лицу је укупан износ билансних потраживања и ванбилансних ставки (кредити, улагања у дужничке ХоВ, власнички улози и учешћа, издате гаранције и авали и сл.) који се односе на то лице или групу повезаних лица.

Велика изложеност банке према једном лицу или према групи повезаних лица постоји када је таква изложеност најмање 10% капитала банке. При томе, ова изложеност не сме прећи 25% капитала банке, односно збир свих великих изложености не може бити већи од 400% капитала банке. Уколико је реч о лицима повезаним са банком, граница је 5% капитала банке, док укупна изложеност према тим лицима не сме прећи 20% капитала банке.

Изложеност банака у овом погледу је мања него 2005. године. Просечна вредност показатеља великих изложености на дан 31.12.2006. године, за банкарски систем у целини, износила је 57,6% и за 16,6 процентних поена је мања у односу на исказану вредност на крају 2005. године.

Низак ниво велике изложености банака има значајну улогу у одржавању финансијске стабилности, јер повећава капацитет банака да апсорбују потенцијалне потресе на страни дужника према којем постоји велика изложеност.

Поред висине капитала стабилности доприноси и дисперзија ризика, која умањује концентрацију ризика код дужника (једног или групе повезаних). У Србији ће велика изложеност имати све већи значај како се буде развијала међусекторска интеграција. У овом тренутку највећа међусекторска повезаност постоји између банака и лизинг компанија, а слична кретања се могу очекивати и у другим секторима финансијског система. Оваква консолидација представља додатни регулаторни изазов који се решава интегрисаним и консолидованим приступом супервизији.

Изложеност банака према једном лицу је мања него 2006. године

Дисперзија ризика умањује концентрацију ризика код једног или групе дужника

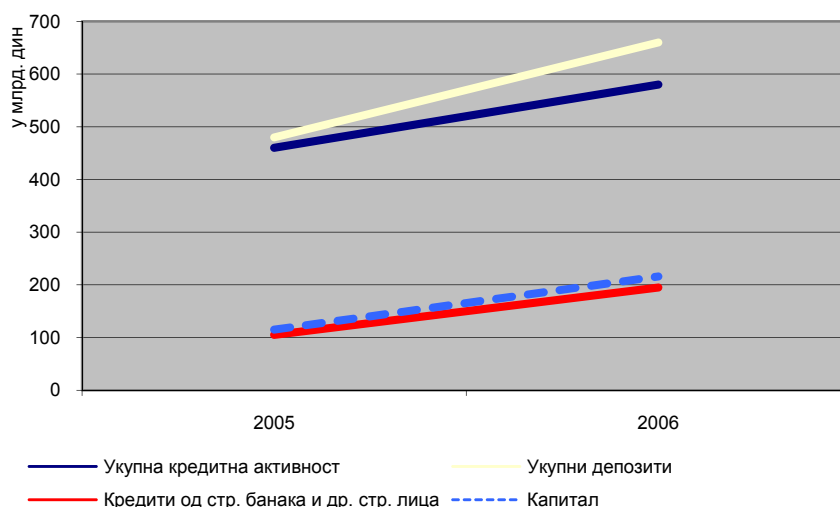
Усклађеност извора средстава и пласмана

Посматрано са становишта рочности, укупни извори средстава су усклађени са пласманима.

Обзиром да су депозити, као доминантан извор кредитне активности у апсолутном износу већи за 15,3% од укупних кредита, могло би се закључити да су довољни за финансирање кредитне активности.

Укупни извори средстава банкарског сектора су усклађени са пласманима

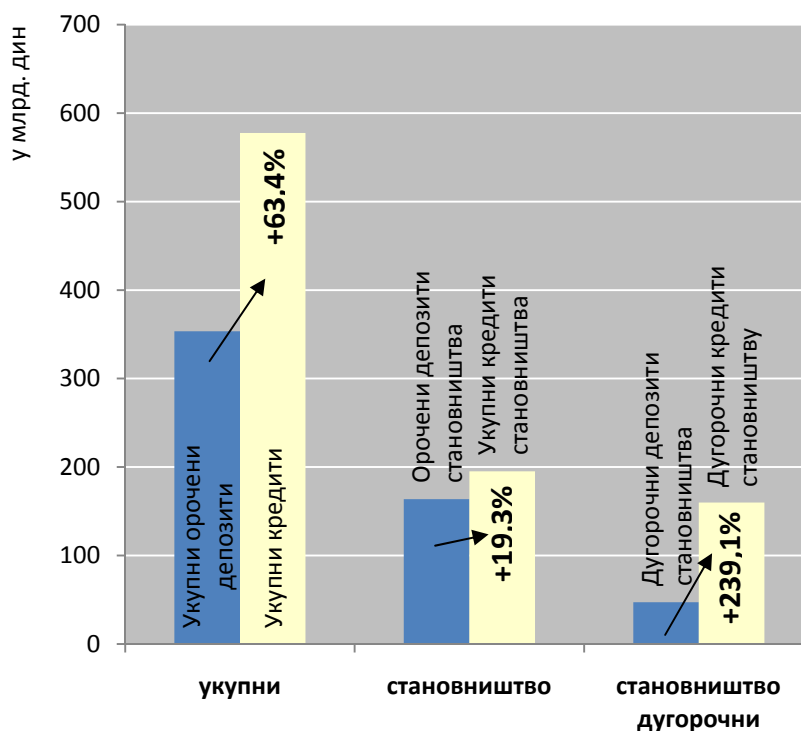
Пласмани и извори банкарског сектора

Рочна структура је неповољна јер су укупни кредити знатно већи од орочених депозита

Међутим, уколико се анализира и њихова рочност, уочава се да су укупни кредити 63,4% већи од орочених депозита. Због тога су банке, првенствено стране, користиле дугорочно задуживање у иностранству и на тај начин обезбеђивале средства за даљу кредитну експанзију.

Однос кредита и депозита

Становништво у наредном периоду треба штедњом да обезбеди сопствена средства за финансирање

Уколико се пак, врши анализа секторске структуре може се приметити да су кредити становништву већи за 19,3% од орочених депозита, а да су дугорочни кредити становништву чак 239,1% већи од дугорочних депозита становништва. Овако неповољан однос има посебан значај са аспекта финансијске стабилности посебно имајући у виду да је пожељно да се у сваком сектору постигне рочна

усклађеност, што значи да становништва у наредном периоду треба штедњом да обезбеђује средства за сопствено финансирање.

Девизни ризик

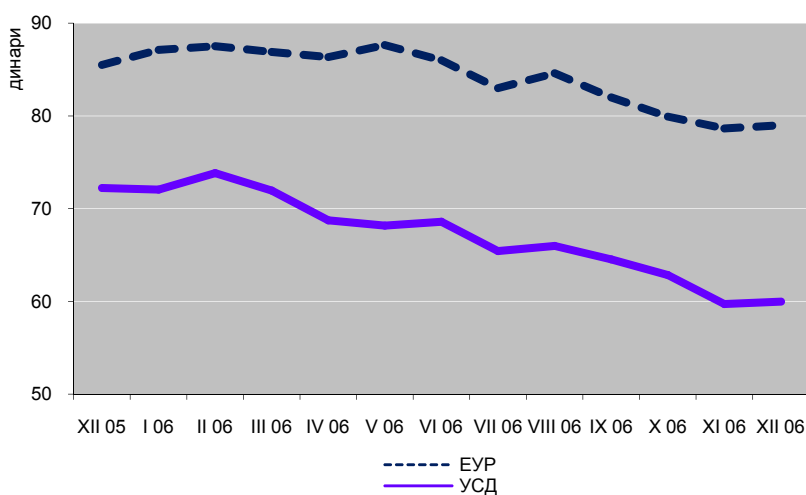
Девизни ризик је могућност настанка негативних ефеката на финансијски резултат и капитал банке услед промене девизног курса.

У циљу ефикасног управљања девизним ризиком користи се регулаторни појам показатеља девизног ризика, по коме укупна ризична девизна позиција банке (збир дугих и кратких отворених нето девизних позиција по одређеним валутама – ЕУР, УСД и остале заједно, и племенитим металима) не сме бити већа од 30% капитала банке.

У Србији, на нивоу банкарског сектора, овај показатељ износио је 21,1% на крају 2006. године, што имплицира постојање отпорности банака у Србији на евентуалне потресе на девизном тржишту. Укупна отворена девизна позиција износи 38.584 мил.дин., што је за 18.960 мил.дин. више у односу на вредност укупне отворене девизне позиције крајем 2005. године. Укупна отворена дуга девизна позиција на нивоу сектора износи 26.203 мил.дин. а укупна отворена кратка девизна позиција 12.381 мил.дин. У односу на претходну годину дошло је до повећања укупне отворене дуге девизне позиције за 12.337 мил.дин. и повећања укупне отворене кратке девизне позиције за 6.623 мил.дин.

Показатељ девизног ризика у Србији је испод прописаног максимума

Номинални курс динара
(у динарима, крајем периода)

Апресијација динара у односу на евро износила је 7,60%

У периоду 01.01. – 31.12.2006. године апресијација динара у односу на ЕУР износила је 7,60%, а у односу на УСД 16,95%.

Ризик ликвидности

*Банкарски сектор у Србији
је ликвидан*

Како су трансформација рочности и обезбеђење ликвидности основа банкарског посла, управљање ризиком ликвидности има есенцијални значај за стабилност финансијског ситета. Ликвидан банкарски сектор доприноси укупном поверењу тржишта и крајњих корисника у тај сектор.

Банкарски сектор у Србији је ликвидан.

Банке су дужне да показатељ ликвидности (однос између збира ликвидних потраживања првог и другог реда, с једне стране, и збира обавеза банке по виђењу и без уговореног рока доспећа и обавеза са уговореним роком доспећа у наредних месец дана, с друге стране) одржавају тако да износи најмање 1 (када је обрачунат као просек свих радних дана у месецу), 0,8 (када је обрачунат за радни дан) и најмање 0,9 (када је обрачунат за три узастопна радна дана).

На нивоу банкарског сектора, показатељ ликвидности износио је 2,41 на крају 2006. године. Код страних банака овај показатељ износи 2,36%, државних 2,80% и приватних 2,48%.

Од укупног броја банака, на дан 29.12.2006. њих 14 је користило средства обавезне резерве у укупном износу од 4.832 мил.дин., или 25,6% укупно обрачунате обавезне резерве ових банака. Кредите за одржавање дневне ликвидности није користила ниједна банка.

Ликвидност банкарског сектора

У хиљ.дин.

Банке	Средства на жиро- рачуну	Обрачуната обавезна резерва	Разлика колона (2-3)	Депоновани вишкови ликвидних средстава	Кредити за одржавање дневне ликвидности
Укупно	32.757.712	34.289.699	-1.531.987	20.166.000	-

Извор података: НБС

СТАЊЕ У СЕКТОРУ ОСИГУРАЊА

У 2006. години, настављене су активности на стабилизацији сектора осигурања и креирању услова за његов даљи развој. Неопходан предуслов за пуну стабилизацију је доношење закона о осигурању од одговорности у саобраћају чиме би се заокружио регулаторни оквир. С обзиром на непосредан утицај развоја животног осигурања на развој тржишта капитала, и посредно на привредни развој, за подстицање овог сегмента осигурања неопходно је обезбедити пореске олакшице.

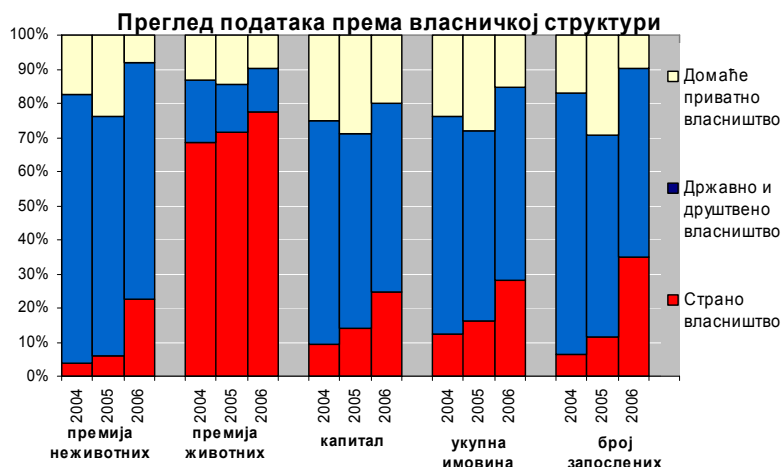
Потребно је доношење закона о осигурању од одговорности у саобраћају и увођење пореских олакшица за животно осигурање

Учесници на тржишту осигурања

Од 17 друштава за осигурање која су пословала у 2006. години, 8 је у већинском страном власништву, 9 друштава је у домаћем, од којих су 2 у државно-друштвеној својини, а 7 друштава су у приватној својини.

Друштва у већинском страном власништву највише утичу на развој животних осигурања, иако у последње три године имају релативно мало учешће у укупном капиталу и имовини свих друштава.

У 2006. години је пословало 17 друштава за осигурање

Друштва у страном власништву највише утичу на развој животног осигурања

Своје претежно учешће на тржишту животног осигурања ова друштва повећавају са 68,7% у 2004. години на 77,6% у 2006. години. Два највећа друштва исказују константно највеће учешће у неживотним осигурањима, али са тенденцијом опадања са 78,7% у 2004. години на 69,4% у 2006. години.

Развој сектора осигурања пропраћен је знатним растом броја запослених. У 2004. години у свим друштвима за осигурање било је регистровано 5.407 запослених, да би у 2005. години овај број порастао

Број запослених у сектору осигурања је растао а проширена је и продајна мрежа

на 7.283, а у 2006. години на 7.876 запослених. Највећи пораст у броју запослених, као и учешћа у укупном броју запослених у протекле три године, бележе друштва у претежно страном власништву.

У продајној мрежи у 2006. години, поред друштава за осигурање, учествује 44 правних лица, 87 физичка лица-предузетника, једна туристичка агенција, као и 3.982 физичких лица која су добила овлашћење за заступање односно посредовање у осигурању. Очекује се да ће обим и квалитет продајне мреже додатно бити побољшан, јер од октобра 2006. године банкама је пружена могућност укључивања у продају полиса осигурања.

Укупна премија износи 2%
БДП-а

Стање на тржишту осигурања

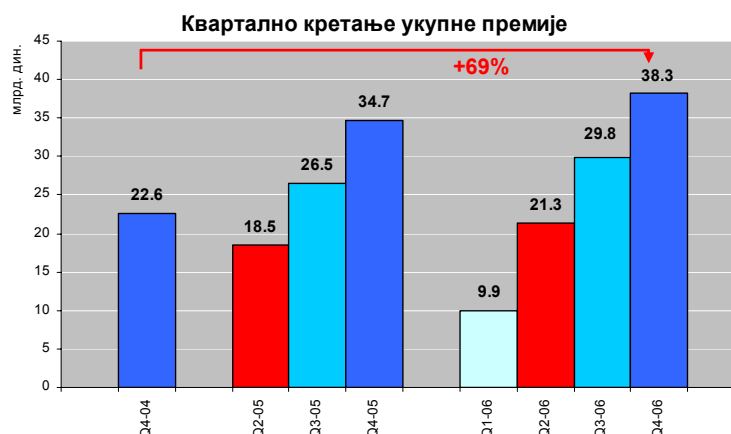
Обим пословања друштава за осигурање

Показатељи развијености тржишта осигурања у 2006. години су побољшани. Однос укупне премије и бруто домаћег производа износи 2,0%, а укупна премија по становнику на 65 евра.

У 2006. години друштва за осигурање су остварила укупну премију у висини од 38,3 млрд.дин., што представља пораст од 69% у односу на 2004. годину, када је износила 22,6 млрд.дин.

Животно осигурање
остварује значајан раст

Осигурање од
аутоодговорности је
водеће у укупном
портфељу осигурања

У структури премије у 2006. години учешће неживотних осигурања смањено је на 89,4%, упркос двогодишњем расту од 64%. Захваљујући оствареном високом порасту премије животног осигурања (140% у односу на 2004. годину), оно је повећало своје учешће у укупној премији са 7,4% у 2004. години на 10,6% у 2006. години. Пет врста осигурања (осигурање од последица незгоде, осигурање моторних возила, осигурање имовине од пожара и драгих опасности, остала осигурања имовине и осигурање од одговорности због употребе моторних возила) генерише преко 80% укупног портфеља неживотних осигурања.

Осигурање од аутоодговорности преузима водеће учешће у портфељу осигурања. Ова врста осигурања заузима у 2006. години 32,3% портфеља, што је за 2,8 процентних поена више од некада

водећег имовинског осигурања. Осигурање моторних возила – каско повећава учешће у премији са 11% у 2004. години на 12,8% у 2006. години а бележи и пораст саме премије од 97% у односу на 2004. годину.

Добровољно здравствено осигурање због ниске основице остварује високу стопу раста од 275% у односу на 2004. годину. Овакав раст омогућио је повећање учешћа добровољном здравственом осигурању у укупној премији са 1,5% у 2004. години на 3,3% у 2006. години. Имајући у виду да је у економско развијеним земљама изражен тренд преношења тежишта здравственог осигурања на осигуравајуће куће, а и чињеницу да постојећи систем обавезног здравственог осигурања одликују битне слабости, реално је очекивати бржи развој ове врсте осигурања и на нашем тржишту.

Премија добровољног пензијског осигурања бележи смањено учешће у 2006. години због њеног преноса у сектор добровољних пензијских фондова.

Поделом свих друштава за осигурање у три групе према висини премије, тако да су у првој (велика друштва) друштва са учешћем од преко 15% у укупној премији, другој (средња друштва) друштва са учешћем мањим од 15% и трећој (мала друштва) са мање од 3%, уочава се изражена концентрација тржишта у 2004. години, која се огледала у учешћу великих друштава (два највећа) друштва од 74,2% са тенденцијом смањења на 63,4% у 2006. години. С друге стране долази до пораста учешћа средњих друштава са 11,8% у 2004. години на 21,6% у 2006. години.

Билансна сума и капитал

Билансна сума друштава за осигурање за две године повећана је за 82% и на крају 2006. године износи 56,1 млрд.дин.

У 2006. години наставља се тренд побољшања структуре пасиве. Наиме, техничке резерве повећавају учешће у пасиви са 37,2% на крају 2004. године, на 51,5%, на терет капитала и резерви.

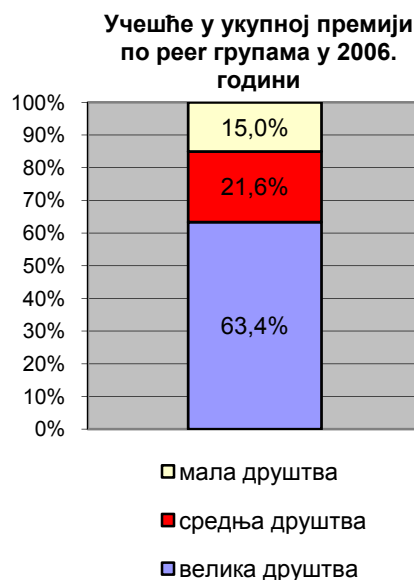
Највеће учешће у активи на крају 2006. године имају краткорочни финансијски пласмани – 26,4%, што је изузетно значајан напредак у односу на 2004. годину, када је 49% активе припадало некретнинама, посебно имајући у виду да потфелејима друштава за осигурање доминирају краткорочна осигурања. Структура активе додатно је побољшана порастом

Реално је очекивати бржи развој добровољног здравственог осигурања

Изражена је концентрација тржишта

Билансна сума остварује значајан раст

Значајно је побољшана структура пласмана у 2006. години

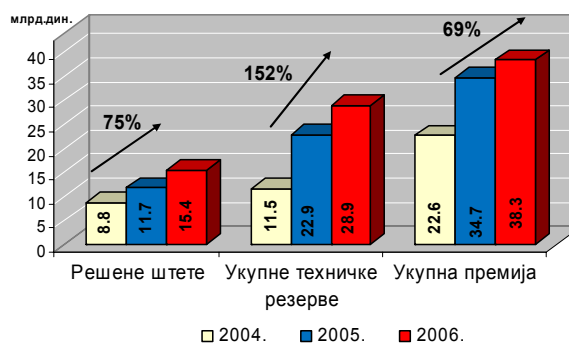

дугорочних финансијских пласмана од 213% у односу на 2004. годину, што је великим делом резултат улагања два највећа друштва у акције којима се тргује на тржишту.

Раст техничких резерви је један од кључних резултата стабилизације сектора осигурања

Значајан показатељ резултата предузетих активности на стабилизацији и уређивању тржишта осигурања је однос пораста техничких резерви и укупне премије. Исказани раст техничких резерви од 152%, који је знатно већи од раста укупне премије од 69% у истом периоду, је у великој мери резултат успостављања јединствених критеријума за обрачун техничких резерви, прописаних од НБС, као и стриктних контрола адекватности издвајања у техничке резерве. Наведене мере довеле су до усвајања добре праксе осигуравача да реалније процењују ове резерве и тиме у значајној мери доприносе заштити интереса осигураника и корисника осигурања.

Премија, техничке резерве и решене штете

Међутим, поред значаја довољности техничких резерви, од фундаменталне важности је адекватност њиховог улагања. Такво улагање истовремено мора да задовољи потребе рочне усклађености са предузетим обавезама, али и захтеве профитабилности и дисперзије ризика.

Адекватност улагања техничких резерви је побољшана

У друштвима која се претежно баве пословима неживотних осигурања је у 2006. години приметно побољшање у односу на 2005. годину. Наиме, покривеност техничких резерви прописаним облицима aktive износи 100,3%, док је у 2005. години износило 87,1%. Ипак, и поред овог побољшања, као и побољшања показатеља диверсификације улагања (са 60,6% у 2005. години на 95,1% у 2006. години) може се закључити да су потребни додатни напори за потпуно усклађивање са захтевом за диверсификацију пласмана.

У друштвима која се претежно баве пословима животних осигурања је у 2006. години приметно побољшање диверсификације пласмана у односу на 2005. годину с обзиром да покривеност техничких резерви прописаним облицима active уз уважавање захтева за диверсификацијом пласмана у 2005. години износи 74,2%, а у 2006. години 98,2%.

Посматрано укупно у Србији за сва друштва која се баве пословима осигурања техничке резерве неживотних осигурања у 2006. години највећим делом биле су покривене депоновањем код банака - 28%, акцијама којима се тргује на тржишту - 17% и државним хартијама од

вредности - 14%. У структури покрића техничких резерви животних осигурања најзаступљеније је улагање у хартије од вредности са 57%, а затим следи депоновање код банака са 16%.

Такође у 2006. години дошло је до повећање степена ажурности у решавању штета у већини врста осигурања, о чему сведочи годишњи показатељ односа броја решених штета у текућој години и укупног броја штета - пренетих из претходне године и пријављених у текућој години. Иако је ажурност у решавању штета у аутоодговорности нижа у поређењу са осталим врстама неживотних осигурања (што је условљено тзв. long tail штетама, нематеријалним штетама које се дуже решавају, као и правом директне тужбе осигураника), према месечним подацима друштава, забележено је њено значајно побољшање са 73,0% у 2005. години на 79,5% у 2006. години. На побољшање овог показатеља утицало је брже решавање штета, као и смањење броја судских штета са 3.957 у 2005. години на 2.769 у 2006. години. Коначно овакав развој доводи и до јачања поверења у сектор осигурања.

Повећан је степен ажурности у решавању штета

Солвентност друштава за осигурање

Солвентност друштва за осигурање зависи од довољности техничких резерви да одговоре на преузете обавезе. Такође, солвентност је одређена довољношћу гарантне резерве, као вида заштите осигураника у случају непредвиђених губитака у пословању, односно као амортизера за губитке који нису покривени техничким резервама.

Маргина солвентности на дан 31.12.2006. године у Србији је износила 8,7 млрд.дин., а гарантна резерва 17,9 млрд.дин. На нивоу свих друштава у Србији која се претежно баве неживотним осигурањима однос гарантне резерве и маргине солвентности је износио 226,8%, док код друштава која се претежно баве животним осигурањима 138,4%.

Способност друштава да апсорбују ризике је повећана

С обзиром да се друштва у Србији претежно баве неживотним осигурањем, учешће премије у самопридржају у укупном капиталу је значајније за процену адекватности капитала код ових врста осигурања. Оно је у 2005. години и 2006. години износило 200,7% и 178,3% респективно. Кретање овог показатеља у две посматране године указује на бољу способност апсорпције ризика осигурања. Промена у вредности овог показатеља условљена је пре свега растом укупног капитала, чија је основна функција да апсорбује ризике који могу да настану у вези са пословањем друштва.

У погледу солвентности, код животног осигурања је меродаван однос укупног капитала и техничких резерви. Упркос смањењу са 59,4% у 2005. години на 34,5% у 2006. години солвентност друштава за осигурање је на солидном нивоу. На смањење вредности овог односа у 2006. години утицао је раст техничких резерви животних осигурања (које су порасле за 42,9%), а што је резултат раста обима уговарања

животних осигурања у претходном периоду. Вредност наведеног односа у 2006. години указује на постојање „резерве“ од око 35% за случај да су друштва неадекватно одмерила преузети ризик.

*Показатељи ликвидности
се из године у годину
побољшавају*

ЛИКВИДНОСТ

Неизвесност тренутка настанка и износа штета потенцирају значај управљања ликвидношћу посебно код друштава за осигурање која се баве неживотним осигурањем. Показатељ усклађености краткорочних средстава и краткорочних обавеза, код ових друштава, се из године у годину побољшава (крајем 2005. године је износио 86,3%, а крајем 2006. године 95,9%). Способност друштава да измирују обавезе за штете није угрожена, с обзиром да поседују довољно ликвидних средстава за измирење тих обавеза. Показатељ могућности извршења обавеза по штетама краткорочним средствима (краткорочна средства/обавезе за штете, резервисане штете и преносне премије) износи у 2006. години 111,6% што је најбоља потврда те способности.

Повећање ликвидности евидентно је и код друштава која се претежно баве пословима животног осигурања. Показатељ усклађености краткорочних средстава и краткорочних обавеза је незнатно повећан и у 2006. години износи 211,9%, што указује на довољност ликвидних средстава за измирење краткорочних обавеза.

ПРОФИТАБИЛНОСТ

Меродавни технички резултат у самопридржају (однос меродавних штета у самопридржају и меродавне техничке премије у самопридржају) за сектор осигурања у Србији, као индикатор политике цена и адекватности, односно довољности премија за измирење обавеза по основу уговора о осигурању и адекватности преноса ризика у реосигурање и саосигурање у 2006.години износи 77,6%, док је у 2005. години износио 77,0%. Ови резултати указују на довољност премије у самопридржају за измирење штета у самопридржају друштава. Према подацима за 2004. годину технички резултат износи 64,9%, што треба узети са резервом, обзиром на недовољну поузданост података, превасходно у смислу потцењивања обавеза друштава према осигураницима, што је уочено при вршењу контрола пословања друштава.

Као значајан показатељ профитабилности за друштва која се баве неживотним осигурањем, комбиновани 1 показатељ представља однос збира меродавних штета у самопридржају и трошкова спровођења осигурања и меродавне премије у самопридржају. Овај показатељ је важан индикатор коректности политике цена, преноса ризика у реосигурање и саосигурање, могућности друштва да приходима од премије измирује обавезе по штетама и ефикасности пословања друштва у вези са трошковима спровођења осигурања (трошкови прибаве, трошкови управе и трошкови депоновања и улагања).

*Премија у самопридржају
је довољна за измирење
штета у самопридржају
друштава*

У 2006. години вредност овог показатеља је износио 96,6% што указује на довољност премије осигурања у самопридржају за покриће штета у самопридржају и трошкова спровођења осигурања. Раст вредности овог показатеља у 2006. години у односу на 2005. годину, када је он износио 84,2% у великој мери је условљен адекватнијим издвајањем у техничке резерве друштава, чиме се повећава сигурност накнада штета осигураницима, али и повећаним издвајањем за трошкове спровођења осигурања.

СТАЊЕ У СЕКТОРУ ФИНАНСИЈСКОГ ЛИЗИНГА

Билансна сума

У 2006. години расту билансна сума и број запослених

Укупна билансна сума давалаца финансијског лизинга крајем 2006. године, износи 68 млрд.дин.Раст од 30,7% у односу на крај 2005. године обезбеђује у 2006. години сектору финансијског лизинга учешће од 5,3% на финансијском тржишту Републике Србије.

У 2006. години у сектору финансијског лизинга повећани су укупан број запослених и укупна актива по запосленом. На дан 31. децембра 2006. просечна актива по запосленом за сектор је износила 174.492 хиљаде динара.

Власничка структура

Највећи број лизинг компанија је основан од стране других учесника на финансијском тржишту

Власничку структуру у сектору финансијског лизинга карактерише висок степен повезаности са банкама. Оснивачи свега два од укупно петнаест давалаца лизинга не припадају финансијском сектору. Од оснивача осталих тринаест (банке, чланице банкарских група или друге финансијске институције) десет је присутно на српском финансијском тржишту. Оваква међусекторска повезаност налаже консолидовани приступ супервизији због повећане могућности преливања ризика унутар финансијског система.

Тржишно учешће

Ниво конкуренције је повећан

Као и у банкарском сектору, степен концентрације на тржишту давалаца финансијског лизинга мери се Herfindahl-Hirschman-овим индексом (HHI).

Три давоца лизинга су и у 2006. години задржала водеће позиције на тржишту. Међутим, кумулативно учешће ова три давоца лизинга се у 2006. години смањило са 69,2% у 2005. години, на 63,4%.

На повећање нивоа конкуренције указује и Herfindahl-Hirschman индекс (HHI) који је са 1859,1 у 2005. години опао на 1.671,9, што је тржиште финансијског лизинга са високо концентрисаног тржишта сврстало у категорију тржишта са умереном концентрацијом.

Конкуренција и концентрација

	2006.	2005.	2004.
Број давалаца финансијског лизинга	15	14	12
Herfindahl-Hirschman индекс – билансна актива	1,672	1,859	2,410
Кумулативно учешће прва три давоца	63.4%	69.2%	79.7%

Извор података: НБС

Биланс успеха

Укупан добитак пре опорезивања на нивоу тржишта финансијског лизинга у 2006. години износио је 0,93 млрд.дин., што у односу на 2005. годину (када је износио 0,98 млрд.дин.) представља смањење од 4,8%.

Индикатори ефикасности (приноса и профитабилности)			
	2006.	2005.	2004.
ROA	1.6%	2.6%	1,7%
ROE	30.7%	67%	53%
Покриће расхода од камата(1)	1,4x	1,7x	2.1x
Оперативни расходи / просечни пласмани	4%	4%	3%
Нето каматна маржа / просечни пласмани	5.2%	5.2%	2.7%
Нето добити (пре опорезивања) / укупни приход	5.8%	8.7%	11.5%
Укупне обавезе / капитал	16.3x	22.8x	29.9x
Извор података: НБС			

Добитак у сектору финансијског лизинга је мањи него претходне године

На основу приказаних показатеља пословања у табели може се видети да је принос на просечну активу у 2006. години смањен у односу на 2005. и износи 1,6%, због тога што је чак осам давалаца лизинга забележило негативан резултат. С обзиром на то да је пораст капитала у односу на пораст дуговања био већи, леверидж је у односу на 2005. годину смањен. То је допринело и смањењу ризика солвентности давалаца лизинга, али је и он даље врло висок.

Просечна активна каматна стопа и просечна пасивна каматна стопа повећале су се у односу на 2005. годину, с тим што је просечна нето каматна маржа остала непромењена.

Ефикасност није повећана

Чињеница да су оперативни расходи према просечним пласманима остали на истом нивоу у односу на 2005. годину указује да се у сектору финансијског лизинга ефикасност није повећала. Смањење укупних обавеза према капиталу представља позитиван тренд. Међутим, то смањење није последица опадајућег задуживања већ увећања капитала, што је, заједно с повећањем расхода од камата за 88,4% у односу на 2005. годину, утицало на смањење покрића расхода од камата у односу на претходну годину, са 1,7 пута на 1,4 пута.

Примаоци лизинга

Структура пласмана према примаоцу финансијског лизинга није се битније изменила у односу на 2005. годину – највећи део пласмана је одобрен правним лицима (77%), док физичка лица у укупним

пласманима учествују са 12,7%, док се највећи део пласмана односи се на путничка (35,3%) и теретна возила, минибусе и аутобусе (29,4%).

Секторска структура

Секторска структура пласмана по основу финансијског лизинга у 2006. години није се знатније изменила у односу на 2005. и указује да најзначајније учешће има сектор саобраћаја, складиштења и веза (20,1%), затим трговина (20%), прерађивачка индустрија (15,4%) и физичка лица (13,6%). Разлика у подацима за физичка лица у секторској структури у односу на структуру према примаоцу лизинга односи се на део предузетника који нису распоређени према основној делатности, већ су сврстани у физичка лица.

Извор средстава

Пласмани по основу финансијског лизинга у највећој мери су финансирани задуживањем у иностранству

Готово целокупан износ пласмана по основу финансијског лизинга финансира се путем задуживања у иностранству – обавезе по кредитима узетим из иностранства чине 83,6% укупне пасиве, док пласмани по основу финансијског лизинга чине 85,6% укупне активе. Дугорочни кредити у земљи, иако бележе повећање у односу на 2005. годину од 73,2%, представљају свега 6,3% укупне пасиве, а око 88% овог износа се односи на три даваоца лизинга. Иностранци повериоци давалаца лизинга су најчешће оснивачи или правна лица која послују у оквиру исте банкарске групе.

СТАЊЕ У СЕКТОРУ ДОБРОВОЉНИХ ПЕНЗИЈСКИХ ФОНДОВА

Законом о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима(у даљем тексту: Закон) Народној банци Србије поверена је функција регулатора и супервизора над друштвима за управљање добровољним пензијским фондовима.

До 31. марта 2006. године, на основу Закона, израђен је 21 подзаконски акт, чиме је креиран регулаторни оквир за пословање овог сегмента финансијског сектора.

Током 2006. године за издавање дозволе за рад и дозволе за организовање добровољних пензијских фондова аплицирало је 4 оснивача. На основу поднетих захтева Народна банка Србије је до краја 2006. године издала 3 дозволе за рад друштвима за управљање добровољним пензијским фондовима и тим друштвима је издала дозволе за организовање и управљање добровољним пензијским фондовима.

Први добровољни пензијски фонд је почео са радом 15. новембра 2006. године.

Такође је, у складу са Законом, извршен пренос акумулираних средстава по овом основу са друштва за осигурање на друштво за управљање добровољним пензијским фондом у висини од 175,8 милиона динара.

Постојеће друштво за управљање добровољним пензијским фондом у овом периоду највише је улагало у дужничке хартије од вредности (31%), али највећи део имовине друштва чини готовина (38%), што је последица недовољно развијеног тржишта капитала, слабе понуде финансијских инструмената и периода почетне акумулације средстава.

Народна банка Србије је постала званични члан Међународне организације супервизора пензијских фондова (International Organisation of Pension Supervisors).

У 2006. години креиран је адекватан регулаторни оквир за овај сегмент финансијског система

Прво добровољни пензијски фонд почео је са радом 15. новембра 2006. године

ЗАШТИТА КОРИСНИКА ФИНАНСИЈСКИХ УСЛУГА

У циљу стварања и одржавања тржишне дисциплине, а ради заштите интереса корисника финансијских услуга на квалитетан и транспарентан начин и јачања поверења јавности у финансијски систем као основне функције супервизије, Народна банка Србије је окончала пројекат чији је циљ поспешивање заштите корисника финансијских услуга.

НБС намерава да своје активности на заштити корисника спроводи разматрањем приговора грађана на рад финансијских институција, медијацијом – посредовањем у решавању спорних односа, и пружањем сервисних информација. Дугорочно посматрано, фокус ће бити на едукацији јавности, без давања комерцијалних савета.

Са развојем тржишта јављају се нови, различити и сложенији финансијски производи што изискује додатна сазнања о тим производима. Из тог разлога НБС ће покренути медијску промоцију финансијских производа у циљу пружања квалитетнијих, потпунијих информација грађанима. Медијском присутношћу НБС ће грађанима приближити финансијске производе које су им доступни на тржишту.

*НБС ће развити
инструментариј заштите
корисника финансијских
услуга*

IV РЕЗИМЕ

У 2006. години банкарски сектор Србије исказао је задовољавајући ниво ликвидности и солвентности; значајне резерве ликвидности чине банкарски сектор резистентним на екстерне потресе и омогућава даљи кредитни раст, пре свега према становништву, а висока адекватност капитала чини сектор мање осетљивим на ризике у пословању и макроекономском окружењу.

Процес приватизације највећег дела државних банака је готово приведен крају. Највећи део банкарског сектора је под контролом финансијских групација из Европске уније. Власничка структура је побољшана, у прилог чему говоре и оцене водећих агенција за кредитни рејтинг (као што су Fitch, Standard&Poore и Moody's). Оцена кредитне способности тј. способности појединих институција да измирује своје обавезе целовито и у роковима, које ове агенције додељују, представљају општеприхваћени стандард квалитета. Готово 74,7% укупне билансне суме банкарског сектора контролишу банке чији власници/оснивачи имају добро вредновани „*investment grade*“ рејтинг (нпр. AAA, AA, A или BBB – тј. рејтинг преко границе инвестиционог ризика). Овај удео је за 10% већи него у претходној години, а ниједан већински рангирани власник/оснивач нема рејтинг лошији од „*investment grade*“ (тзв „*speculative grade*“ рејтинг). Овакво стање у власничкој структури пре свега је узроковано доследном политиком оцењивања финансијске способности, пословне репутације као и стратешког опредељења оснивача од стране НБС при лиценцирању учесника на банкарском тржишту.

Међународни процеси укрупњавања, као и појачана конкуренција на домаћем тржишту, утичу на даље смањење броја банака кроз процесе припајања и преузимања, а одсуство високе концентрације у Србији један је од кључних фактора за одржавање финансијске стабилности.

Добра капитализованост банкарског сектора од пресудног је значаја за стабилност финансијског система, као и за безбедност средстава која су депоненти поверили банкама. Ниво капитала исказан код банака у Србији довољан је да апсорбује потенцијале ризике.

Промена структуре кредитног портфеља, у којем расту пласмани становништву, води ка промени у природи ризика којима се излаже систем. Кредитни ризик инхерентан корпоративним клијентима је, наиме, битно другачији у односу на кредитни ризик који носи пословање са становништвом. Свака таква промена структуре изложености система би стога морала бити подржана одговарајућим активностима (свих релевантних субјеката!) усмереним ка умањењу ризика у пословању са становништвом:

- (1) Пре свега, неопходно је прилагођавање приступа идентификовању, процени и праћењу ризика, како од стране

централне банке, тако и од самих банака. У том погледу значајно је постојање Кредитног бироа при Удружењу банака Србије.

- (2) Нарочиту тежину, у условима убрзаног развоја банкарских услуга становништву, имају активности банака на унапређењу транспарентности свог пословања. Циљ ових активности је омогућавање доступности информација свим заинтересованим странама и очувања поверења грађана у финансијски систем. Народна банка Србије ће, са своје стране, допринети остварењу овог циља развојем функције заштите корисника финансијских услуга и увођењем стандарда транспарентности у складу са међународним принципима ефикасне супервизије.
- (3) Коначно од пресудног значаја је и финансијска едукација становништва која ће омогућити адекватније сагледавање сопствене изложености ризицима и тиме превентивно допринети стабилности финансијског система.

Већ другу годину банке су пословале са добитком, а сви индикатори пословања говоре о даљем расту и развоју, повећању продуктивности и запослености, ширењу организационе мреже и бољем квалитету и разноврснијим услугама. Експанзивна кредитна активност, због ризика које носи је била праћена мерама НБС, како због одржавања финансијске тако и макроекономске стабилности.

Имајући у виду наведене податке о стању тржишта осигурања у 2006. године с једне стране, као и чињеницу да је окружење делатности осигурања добило уређене контуре, пре свега у смислу адекватног, јасног и транспарентног окружења, што је резултат одговарајућег регулаторног оквира и предузетих активности на стабилизацији тржишта и враћању поверења јавности с друге стране, може се закључити да се позитиван тренд развоја тржишта осигурања наставља.

Такође, у условима ниске инфлације и стабилне валуте, консолидације тржишта и стабилног раста бруто домаћег производа и личних примања, Србија представља значајан потенцијал за даљи развој различитих видова дугорочне штедње, укључујући животно осигурање, као услов даљег привредног раста.

Народна банка Србије ће наставити са започетим активностима на едукацији јавности у вези са пословањем добровољних пензијских фондова, са циљем да се овакав вид штедње што више приближи широј јавности.

Такође, организовањем перманентног надзора друштва за управљање добровољним пензијским фондовима базираног на контроли ризика којима се ова друштва излажу приликом улагања имовине фонда у финансијске инструменте, Народна банка Србије ће штити интересе чланова добровољног пензијског фонда.

АНЕКС

Табела 1.1. Списак банака

	НАЗИВ БАНКЕ	2003.	2004.	2005.	2006.
1	А банка А.Д.- Београд	приватна	приватна	приватна	приватна
2	Агроиндустријска комерцијална банка АИК ²³⁵ банка А.Д.- Ниш	приватна	приватна	приватна	приватна
3	Акционарско друштво Zepet банка – Београд ¹	приватна	приватна	приватна	-
4	Alpha Bank А.Е. Београдска афилијација – Београд ²	страна	страна	страна	-
5	Banca Intesa А.Д.- Београд	приватна	приватна	страна	страна
6	Борска банка А.Д. Бор	државна	-	-	-
7	Continental банка NLB Group А.Д. Нови Сад	државна	државна	страна	страна
8	Credy банка А.Д.- Крагујевац	државна	државна	државна	државна
9	ДДОР банка А.Д. Нови Сад	приватна	приватна	-	-
10	Eurobank EFG штедионица А.Д. Нови Сад ³	страна	страна	страна	страна
11	Ексим банка А.Д. Београд ⁴	страна	страна	-	-
12	ERSTE BANK А.Д. Нови Сад	државна	државна	страна	страна
13	Findomestic Bank Београд А.Д.- Београд	приватна	приватна	приватна	страна
14	Unicredit Bank А.Д. Београд ⁴	страна	страна	страна	страна
15	Нуро Alpe-Adria-Bank А.Д.- Београд	страна	страна	страна	страна
16	Alpha Bank Србија А.Д.- Београд ²	државна	државна	страна	страна
17	Југобанка Југбанка А.Д.- Косовска Митровица	државна	државна	државна	државна
18	Југословенска банка за међ.ек. сарадњу А.Д.- Београд	приватна	приватна	приватна	приватна
19	Комерцијална банка А.Д.- Београд	државна	државна	државна	државна
20	Косовско-Метохијска банка А.Д.- Звечан	приватна	приватна	приватна	приватна
21	Кредитно експортна банка А.Д. Београд	приватна	приватна	-	-
22	ОТР банка Србије А.Д.Нови Сад ¹	приватна	приватна	приватна	страна
23	LNB банка Београд А.Д.- Београд	страна	страна	страна	страна
24	Laiki Bank А.Д.- Београд	приватна	приватна	приватна	страна
25	МБ банка А.Д. Ниш	приватна	приватна	приватна	-
26	Meridian bank Credit Agricole Group А.Д.- Нови Сад	приватна	приватна	страна	страна
27	Металс банка А.Д.- Нови Сад	приватна	приватна	приватна	приватна
28	Национална штедионица банка А.Д. ³ - Београд	приватна	приватна	страна	-
29	National bank of Greece S.A.- филијала Београд	страна	страна	страна	Страна
30	Нишка банка А.Д. Ниш ¹	државна	државна	државна	-
31	Панонска банка А.Д.- Нови Сад	државна	државна	државна	страна
32	Pireus - Атлас банка А.Д.- Београд	приватна	приватна	страна	страна
33	Пиротска банка А.Д. Пирот	државна	-	-	-
34	Пољопривредна банка Агробанка А.Д.- Београд	државна	државна	државна	државна
35	Банка поштанска штедионица А.Д.- Београд		државна	државна	државна
36	Привредна банка А.Д.- Панчево	државна	државна	државна	државна
37	Привредна банка Београд А.Д.- Београд	приватна	приватна	приватна	приватна
38	ProCredit Bank А.Д.- Београд	страна	страна	страна	страна
39	Raiffeisenbank А.Д.- Београд	страна	страна	страна	страна
40	Рај банка А.Д. Београд	приватна	-	-	-

¹ Кулској банци а.д. Нови Сад, која је променила назив у ОТП банка Србије А.Д. Нови Сад, су припојене Нишка банка А.Д. Ниш и Акционарско друштво Zepet банка Београд

² Бивша Јубанка А.Д. Београд, којој је припојена Alpha Bank АЕ Београд

³ Национална штедионица банка А.Д. Београд припојена је EFG Eurobank А.Д. Београд

⁴ Ексим банка А.Д. Београд припојена је НВБ банци А.Д. Београд, која је променила назив у Unicredit Bank А.Д. Београд

41	Societe Generale Yugoslav Bank А.Д.- Београд	страна	страна	страна	страна
42	Српска банка А.Д.- Београд	државна	државна	државна	државна
43	Српска регионална банка А.Д.- Београд	државна	-	-	-
44	Универзал банка А.Д.- Београд	приватна	приватна	приватна	приватна
45	Војвођанска банка А.Д.- Нови Сад	државна	државна	државна	страна
46	Volksbank А.Д.- Београд	страна	страна	страна	страна
47	Чачанска банка А.Д.- Чачак	државна	државна	државна	државна

Анекс 1.2. Биланс стања – пасива банкарског сектора

У мил.дин.

	2003		2004		2005		2006	
	Износ	Учешће	Износ	Учешће	Износ	Учешће	Износ	Учешће
Обавезе према банкама у земљи	39.556	10,8	43.078	8,4	35.803	4,6	63.352	5,4
Обавезе према комитентима	223.299	60,8	345.705	67,8	580.715	74,9	817.704	69,9
Обавезе за камате и накнаде	415	0,1	478	0,1	936	0,1	980	0,1
Обавезе по основу ХОВ	512	0,1	284	0,1	7	0,0	10	0
Обавезе из добитка	85	0,0	174	0,0	201	0,0	196	0
Обавезе по основу текућег пореза на добитак							525	0
Обавезе по основу сталних сред. намењ. продаји и сред. послов. које се обуст.							0	0
Остале обавезе из пословања	7.416	2,0	6.777	1,3	7.277	1,0	8.630	0,7
Резервисања	6.209	1,7	7.671	1,5	7.320	0,9	9.376	0,8
Остале обавезе и пасив.времен.разгран.	3.688	1,0	6.416	1,3	16.973	2,2	51.511	4,4
Одложене пореске обавезе	3	0,0	59	0,0	368	0,1	699	0,1
Обавезе	281.183	76,5	410.642	80,5	649.600	83,8	952.983	81,5
Капитал	86.303	23,5	99.450	19,5	125.813	16,2	216.288	18,5
УКУПНА ПАСИВА	367.486	100	510.092	100	775.413	100	1.169.271	100

Табела 1.3. Биланс стања – актива банкарског сектора

У мил.дин.

	2003		2004		2005		2006	
	Износ	Учешће	Износ	Учешће	Износ	Учешће	Износ	Учешће
Готовина и готов.екв.	40.555	11,1	62.837	12,3	72.781	9,4	77.815	6,7
Депозити код централне банке и ХОВ које се могу рефинансирати код цен.банке	31.134	8,5	23.001	4,5	150.827	19,4	406.735	34,8
Потраживања за камату и накнаду	1.836	0,5	2.047	0,4	3.197	0,4	4.374	0,4
Пласмани банкама у земљи	48.191	13,1	65.957	12,9	33.206	4,3	32.415	2,8
Пласмани комитент.	194.295	52,9	290.800	57,0	426.528	55,0	545.059	46,6
Хартије од вред. и други пласмани којима се тргује	1.180	0,3	2.739	0,6	9.875	1,3	8.584	0,7
Улагања у хартије од вредн.које се држе до доспећа	7.759	2,1	8.301	1,6	8.467	1,1	6.948	0,6
Учешћа у капиталу и ост. харт.од вред. расп. за прод.	5.557	1,5	10.116	2,0	10.494	1,3	15.284	1,3
Стална сред. намење-на продаји и средства пословања које се обуставља							394	0,0
Потраживања за ви-ше плаћен порез на добитак							253	0,0
Гудвил								
Нематеријална улагања	1.122	0,3	2.272	0,5	4.287	0,6	5.907	0,5
Инвестиционе некретнине					806	0,1	4.266	0,4
Основна средства	25.738	7,0	32.364	6,3	40.579	5,3	47.038	4,0
Остала средства и активна временска разграничења	10.048	2,7	9.011	1,8	12.844	1,6	11.748	1,0
Одложена пореска средства	71	0,0	647	0,1	1.522	0,2	2.478	0,2
Губитак изнад износа капитала						0,0		0,0
УКУПНА АКТИВА	367.486	100	510.092	100	775.413	100	1.169.271	100

Табела 1.4. Структура штедње

У мил.дин.

	2003		2004		2005		2006	
	Износ	Учешће	Износ	Учешће	Износ	Учешће	Износ	Учешће
По виђењу	54.080	65,1	71.584	58,0	102.055	49,4	123.530	43,0
- динарски	11.522	13,9	11.389	9,2	15.251	7,4	24.056	8,4
- девизни	42.558	51,2	60.195	48,8	86.804	42,0	99.474	34,6
Краткорочно орочени	24.898	30,0	41.476	33,7	76.877	37,3	116.519	40,6
- динарски	1.401	1,7	967	0,8	834	0,4	2.015	0,7
- девизни	23.497	28,3	40.509	32,9	76.043	36,9	114.504	39,9
Дугорочно орочени	4.052	4,9	10.248	8,3	27.416	13,3	47.093	16,4
- динарски	475	0,6	365	0,3	440	0,2	639	0,2
- девизни	3.577	4,3	9.883	8,0	26.976	13,1	46.454	16,2
УКУПНО	83.030	100,0	123.308	100,0	206.348	100,0	287.142	100,0

Табела 1.5. Кредити и пласмани становништву

У мил.дин.

	2003			2004			2005			2006		
	кратк.	дугор.	укупно	кратк.	дугор.	укупно	кратк.	дугор.	укупно	кратк.	дугор.	укупно
Пољопривредна делатност	88,3	603,0	691,3	196,8	1.842,4	2.039,2	277,0	4.015,3	4.292,3	296,5	7.503,7	7.800,2
Обављање других делатности	1.013,8	2.143,2	3.157,0	1.565,5	4.833,8	6.399,3	1.851,3	4.013,7	5.865,0	2.584,9	4.523,7	7.108,6
Стамбена изградња	66,6	4.399,3	4.465,9	67,7	9.659,0	9.726,7	206,2	23.093,0	23.299,2	428,1	46.906,3	47.334,4
Потрошачки кредити	2.981,3	5.125,2	8.106,5	2.595,7	20.666,3	23.262,0	2.456,8	33.509,0	35.965,8	1.936,6	38.526,5	40.463,1
Минусни салдо на тек.рачуно	4.100,1	0,0	4.100,1	6.629,2	0,0	6.629,2	8.046,1	0,0	8.046,1	11.255,9	0,0	11.255,9
Остало	3.013,7	4.801,5	7.815,2	4.223,2	11.855,8	16.079,0	8.146,6	38.606,7	46.753,3	18.889,7	62.368,2	81.257,9
УКУПНО	11.263,8	17.072,2	28.336,0	15.278,1	48.857,3	64.135,4	20.984,0	103.237,7	124.221,7	35.391,7	159.828,4	195.220,1

Табела 1.6. Ванбилансне ставке

У мил.дин.

	2003		2004		2005		2006	
	Износ	Учешће	Износ	Учешће	Износ	Учешће	Износ	Учешће
ВАНБИЛАНСНА АКТИВА У ДИНАРИМА	144,843	38.3	235,810	46.2	455,531	62.7	918,803	79.0
Краткорочни пласмани	141,098	37.3	230,155	45.1	445,154	61.3	905,065	77.8
- Издате плативе гаранције	41,554	11.0	44,205	8.7	54,424	7.5	105,302	9.1
- Издате чинид-бене гаранције	21,267	5.6	22,444	4.4	29,701	4.1	49,517	4.3
- Дати авали и акцепти меница	7,695	2.1	11,790	2.3	11,708	1.6	12,678	1.1
- Преузете неопо-зиве обавезе за неповучене кредите и пласмане	1,185	0.3	3,966	0.8	48,345	6.7	89,481	7.7
- Потраживања по основу споразума о рекуповини и по дериватима	4,152	1.1	9,670	1.9	35,104	4.8	60,992	5.2
- Остала ванбилансна актива	62,483	16.5	133,545	26.1	255,068	35.1	564,832	48.5
- Остало	2,762	0.7	4,533	0.9	10,805	1.5	22,263	1.9
Дугорочни пласмани	3,746	1.0	5,656	1.1	10,377	1.4	13,738	1.2
ВАНБИЛАНСНА АКТИВА У СТРАНОЈ ВАЛУТИ	233,822	61.7	275,079	53.8	270,476	37.3	244,505	21.0
Краткорочни пласмани	3,415	0.9	1,749	0.3	43	0.0	17	0.0
Дугорочни пласмани	2,126	0.5	4,328	0.8	1,741	0.3	4,583	0.4
Потраживања по обвезницама депоноване девизне штедње	228,281	60.3	269,002	52.7	268,693	37.0	239,905	20.6
УКУПНО ВАНБИЛАНСНЕ СТАВКЕ	378,665	100.0	510,889	100.0	726,007	100.0	1,163,308	100.0

Табела 1.7. Биланс успеха банкарског сектора

У мил.дин.

	2003		2004		2005		2006	
	Износ	Учешће	Износ	Учешће	Износ	Учешће	Износ	Учешће
ПРИХОДИ								
Камата	23.261	21,2	32.171	16,7	49.015	18,8	76.938	16,7
Накнада и провизија	16.568	15,1	18.189	9,4	23.478	9,0	28.372	6,1
Од хартија од вредности	845	0,8	981	0,5	1.622	0,6	1.766	0,4
Позитивне курсне разл.	52.176	47,7	86.157	44,8	122.530	47,0	274.179	59,4
Од дивиден-ди и учешћа	76	0,1	331	0,2	243	0,1	184	0,0
Остали пословни	13.651	12,4	50.196	26,1	57.372	22,0	65.316	14,2
- Укидање отписа и резер.	8.444	7,7	23.233	12,1	49.397	18,9	62.338	13,5
- Оперативни	376	0,3	592	0,3	435	0,2	551	0,1
- Остали	4.831	4,4	26.371	13,7	7.540	2,9	2.427	0,5
Ванредни	71	0,1	142	0,1	10	0,0	0	0,0
Промена вре. имов.и обав.	2.799	2,6	4.262	2,2	6.500	2,5	14.602	3,2
УКУПНИ	109.447	100,0	192.429	100,0	260.770	100,0	461.357	100,0
РАСХОДИ								
Камата	4.657	4,2	8.384	4,2	14.361	5,7	28.692	6,5
Накнада и провизија	4.098	3,7	4.139	2,1	5.009	2,0	6.194	1,4
Од хартија од вредности	54	0,0	23	0,0	30	0,0	785	0,2
Негативне курсне разл.	48.799	44,2	74.954	38,0	112.552	44,4	263.636	59,3
Индиректни отписи пласмана и резервисања	24.319	22,0	55.978	28,4	73.396	28,9	61.938	13,9
Остали пословни	28.159	25,5	53.581	27,1	47.061	18,6	64.174	14,4
- Трошкови зарада	10.084	9,1	13.170	6,7	18.290	7,2	25.673	5,8
- Трошкови пословања	15.027	13,6	18.809	9,5	24.715	9,8	35.105	7,9
- Остали	3.048	2,8	21.602	10,9	4.056	1,6	3.396	0,8
Ванредни	21	0,0	38	0,0	14	0,0	0	0,0
Промена вре. имов.и обав.	395	0,4	322	0,2	1.075	0,4	19.408	4,4
УКУПНИ	110.502	100,0	197.419	100,0	253.498	100,0	444.827	100,0
Финансијски резултат	-1.055		-4.990		7.272		15.910	

Табела 1.8. Каматне стопе

На годишњем нивоу

	Децембар 2005.	Децембар 2006.
Активне пондерисане каматне стопе банака	14,41	15,88
Укупно краткорочни	16,83	16,56
извоз	13,09	11,13
пољопривреда	13,22	19,16
хартине од вредности	21,67	16,02
међубанкарске позајмице	12,17	14,54
становништву	25,24	29,50
потрошачки	19,71	14,54
Укупно дугорочни	8,43	10,09
домаћа опрема	8,43	8,56
пољопривредна производња	14,28	15,35
основна средства	7,67	10,35
стамб.комун.изградња	6,30	6,67
стамбена изградња - становништво	6,30	6,80
Пасивне пондерисане каматне стопе банака	3,71	5,06
Депозити становништва	1,54	1,90
по виђењу	1,06	1,66
до 1 месеца	8,43	9,20
до 3 месеца	13,09	11,91
до 6 месеца	11,13	14,41
до 1 године	16,29	17,24
преко 3 године	10,22	5,43
Депозити правних лица	4,08	5,55
по виђењу	2,26	1,78
до 1 месеца	10,09	12,04
до 3 месеца	9,96	11,13
до 6 месеца	11,13	13,09
до 1 године	2,26	3,47
преко 3 године		
Каматне стопе НБС		
есконтна стопа	8,50	8,50
на ломбардни кредит	22,20	17,00
на неиздвојену и погрешно обрачунату обавезну резерву	34,00	30,00
затезна камата	25,50	25,00
на обавезну резерву	2,98	2,50
на вишкове ликвидних средстава	6,00	11,00
Збирна просечна пондерисана каматна стопа на хартије од вредности којима НБС обавља операција на отвореном тржишту	19,20	15,30
Збирна просечна пондерисана каматна стопа на државне записе РС	14,58	10,24

Табела 2.1. Списак друштава за осигурање у Србији

НАЗИВ ДРУШТВА ЗА ОСИГУРАЊЕ	2004.	2005.	2006.
АМС ОСИГУРАЊЕ	приватно	приватно	приватно
АУТО НЕНА	приватно	-	-
БАЛКАН ОСИГУРАЊЕ	приватно	-	-
CREDIT AGRICOLE LIFE	-	-	страно
ДДОР НОВИ САД	државно	државно	државно
ДЕЛТА ГЕНЕРАЛИ ОСИГУРАЊЕ	приватно	приватно	страно
ДЕЛТА ГЕНЕРАЛИ РЕОСИГУРАЊЕ	приватно	приватно	приватно
ДИЈАМАНТ ОСИГУРАЊЕ	приватно	-	-
ДУНАВ ОСИГУРАЊЕ	државно	државно	државно
ДУНАВ ТБИ	страно	страно	приватно
ДУНАВ-РЕ	приватно	приватно	приватно
ЕКОС	приватно	-	-
ЕНЕРГОПРОЈЕКТ ГАРАНТ	приватно	приватно	приватно
ЕВРОПА ОСИГУРАЊЕ	приватно	-	-
ГЛОБОС ОСИГУРАЊЕ	приватно	приватно	приватно
GRAWE	страно	страно	страно
ИМПЕРИЈАЛ	приватно	-	-
ЈУГИНС	приватно	приватно	-
МИЛЕНИЈУМ	страно	страно	страно
МОРАВА	приватно	приватно	-
ПЛУС	приватно	-	-
ПРИЗМА	приватно	приватно	-
САВА	приватно	приватно	страно
СИМ ОСИГУРАЊЕ	приватно	приватно	-
СТРЕЛА ОСИГУРАЊЕ	приватно	-	-
ТАКОВО	приватно	приватно	приватно
ТОП-ГАН ОСИГУРАЊЕ	приватно	-	-
ТРИГЛАВ КОПАОНИК	приватно	приватно	страно
UNIQA	приватно	приватно	страно
WIENER STADTISCHE	страно	страно	страно

¹ Друштвима за осигурање „Ауто Нена“, „Балкан осигурање“, „Екос“, „Европа осигурање“, „Империјал“, „Плус“, „Стрела осигурање“ и „Топ Ган осигурање“ је у 2005. години одузета дозвола за рад.

² Код друштва за осигурање „ДДОР Нови Сад“ ради се о већинском државном власништву.

³ Друштву за осигурање „Дијамант осигурање“ у 2005. години престала је да важи дозвола за рад.

⁴ Друштву за осигурање „Призма“ у 2006. години престала је да важи дозвола за рад након добровољне ликвидације. Друштвима за осигурање „СИМ осигурање“ и „Морава“ је у 2006. години одузета дозвола за рад.

⁵ Друштво за осигурање „Југинс“ је у 2006. години припојено Друштву за осигурање „Глобос“.

⁶ Друштву за осигурање „Credit Agricole Life“ је у 2006. години издата дозвола за рад.

⁷ Друштво за пензијско осигурање „Дунав ТБИ“ је трансформисано у друштво за управљање добровољним пензионим фондом.

⁸ Друштва за осигурање „Делта осигурање“, „Делта РЕ“, „Полис“, „Zepter“ и „Копаоник“ променила су пословна имена у „Делта Генерали Осигурање“, „Делта Генерали Реосигурање“, „Сава“, „Uniqa“, односно „Триглав Копаоник“.

Табела 2.2. Агрегатни биланс стања друштава за осигурање у Србији

Ред. број		Износ у мил.дин.		Структура у %	
		2005	2006	2005	2006
	АКТИВА	46420	56066	100.0	100.0
1	Стална имовина	23299	24852	50.2	44.3
1.1	Неупла. уписани капитал	106		0.2	0.0
1.2	Нематеријална улагања	393	458	0.8	0.8
1.3	Некретнине, опрема	16791	12100	36.2	21.6
1.4	Дугор. финан.пласмани	6010	12294	12.9	21.9
2	Обртна имовина	22875	31161	49.3	55.6
2.1	Залихе	97	75	0.2	0.1
2.2	Стална средства намењена продаји		34		0.1
2.3	Потраживања	8361	8185	18.0	14.6
2.4	Краткорочни финансијски пласмани	8367	14809	18.0	26.4
2.5	Готовински еквиваленти и готовина	3330	5387	7.2	9.6
2.6	Порез на додату вред.	7	7	0.0	0.0
2.7	Активна врем. разгранич.	2694	1439	5.8	2.6
2.8	Преносна премија саос. и реос.		663		1.2
2.9	Резервисане штете саос. и реос.		408		0.7
2.10	Одложена пореска сред.	18	152	0.0	0.3
3	Губитак изнад капитала	245	53	0.5	0.1
	ПАСИВА	46420	56066	100.0	100.0
1	Капитал и резерве	18601	20719	40.1	37.0
1.1	Основни капитал	15195	15727	32.7	28.1
1.1.1	Акцијски капитал	8323	8776	17.9	15.7
1.1.2	Државни и друштвени	6642	6745	14.3	12.0
1.1.3	Улози друштва за уз.осиг.			0.0	0.0
1.1.4	Удели и остали капитал	230	205	0.5	0.4
1.2	Неуплаћени упис.капитал	110		0.2	0.0
1.3	Резерве	1060	1000	2.3	1.8
1.4	Ревалоризационе резерве	282	1290	0.6	2.3
1.5	Нераспоређена добит	2423	5367	5.2	9.6
1.6	Губитак до висине капит.	-469	-2666	-1.0	-4.8
1.7	Откупљене сопствене акц			0.0	0.0
2	Резервисања	27818	35347	59.9	63.0
2.1	Дугорочна резервис.	4260	6326	9.2	11.3
2.1.1	Математичка резерва	3911	5546	8.4	9.9
2.1.2	Резервисања за учешће у добити	18	24	0.0	0.0
2.1.3	Резервисања за изравнање ризика	327	303	0.7	0.5
2.1.4	Друга дугорочна резервисања	4	452	0.0	0.8
2.2	Обавезе	23375	28909	50.4	51.6
2.2.1	Дугорочне обавезе	185	97	0.4	0.2
2.2.2	Краткорочне обавезе	3980	4571	8.6	8.2
2.2.2.1	Краткорочне финансијске обавезе	679	318	1.5	0.6
2.2.2.2	Обавезе по основу штета и угов. износа	829	874	1.8	1.6
2.2.2.3	Обавезе за премију, зараде и др.	2473	2988	5.3	5.3
2.2.2.4	Обавезе за порез из резултата		390		0.7
2.2.3	Пасивна временска разграничења	19209	24241	41.4	43.2
2.2.3.1	Преносне премије	11091	13406	23.9	23.9
2.2.3.2	Резервисане штете	7520	9615	16.2	17.1
2.2.3.3	Друга пасивна временска разграничења	598	1220	1.3	2.2
2.3	Одложене пореске обавезе	183	112	0.4	0.2

Табела 2.3. Агрегатни биланс успеха друштава за осигурање у Србији

Ред. број		Износ у мил.дин.		Промена
		2005	2006	
A	ПОСЛОВНИ ПРИХОДИ И РАСХОДИ			
I	ПОСЛОВНИ (ФУНКЦИОНАЛНИ) ПРИХОДИ	26344	34789	32%
1	Приходи од премија осигурања и саосигурања	25024	32807	31%
1.1	Обрачуната премија животних осигурања и саосигурања	3296	4194	27%
1.2	Обрачуната премија неживотних осигурања и саосиг.	30480	34280	12%
1.3	Премија пренета у саосигурање – пасивна	73	150	106%
1.4	Премија пренета у реосигурање	2259	2847	26%
1.5	Повећање преносних премија осигурања и саосигурања	6450	2736	-58%
1.6	Смањење преносних премија осигурања и саосигурања	30	65	117%
2	Приходи од премија реосигурања и ретроцесија	85	166	96%
2.1	Обрачуната премија реосигурања и ретроцесија	2708	3271	21%
2.2	Провизије из послова реосигурања и ретроцесија		75	
2.3	Премија пренета ретроцесијом реосигурања и ретроцес.	2542	2941	16%
2.4	Повећање преносних премија реосигурања и ретроцесија	207	135	-35%
2.5	Смањење преносних премија реосигурања и ретроцесија	125	47	-63%
3	Повећање преносних премија осигурања, саосигурања, реосигурања и ретроцесија за неистекле ризике			
4	Приходи од послова непосредно повезаних с пословима осигурања	221	436	97%
5	Приходи од депоновања и улагања (инвестирања) средстава техничких резерви осигурања, реосигурања и ретроцесија	820	1037	26%
6	Остали пословни приходи	194	343	76%
II	ПОСЛОВНИ (ФУНКЦИОНАЛНИ) РАСХОДИ	16521	21680	31%
1	Расходи за дугорочна резервисања и функционалне доприносе	2834	3188	13%
1.1	Математичка резерва животних осигурања, осим добровољног пензијског осигурања	1492	1272	-15%
1.2	Математичка резерва добровољног пензијског осигурања	390	527	35%
1.3	Допринос за превентиву	402	499	24%
1.4	Ватрогасни допринос	35	40	17%
1.5	Допринос Гарантном фонду	436	598	37%
1.6	Резервисања за изравнање ризика	70	235	237%
1.7	Остали расходи за дугорочна резервисања и функционалне доприносе	9	17	80%
2	Расходи накнада штета и уговорених износа	11356	14910	31%
2.1	Ликвидиране штете и уговорени износи животних осиг.	426	785	84%
2.2	Ликвидиране штете неживотних осигурања	10836	14577	35%
2.3	Ликвидиране штете – удели у штетама саосигурања		74	24896%
2.4	Ликвидиране штете – удели у штетама реосигурања и ретроцесија	712	1475	107%
2.5	Расходи извиђаја, процене, ликвидације и исплате накнада штета и уговорених износа	667	955	43%
2.6	Приходи од учешћа саосигурања у накнади штета	17	77	341%
2.7	Приходи од учешћа реосиг. и ретроц. у накнади штета	1268	2880	127%
3	Резервисане штете – повећање	1720	2864	67%
3	Резервисане штете – смањење		1	132%
3.1	Резервисане штете животних осигурања - повећање	22	33	47%
3.2	Резервисане штете животних осигурања - смањење	3	4	24%
3.3	Резервисане штете неживотних осигурања - повећање	2890	3956	37%
3.4	Резервисане штете неживотних осигурања - смањење	1211	1190	-2%
3.5	Резервисане штете саосигурања, реосигурања и ретроцесија - повећање	22	81	270%
3.6	Резервисане штете саосигурања, реосигурања и ретроцесија - смањење	1	14	1829%
4	Регрес – приходи по основу регреса	373	472	27%
5	Повећање осталих техничких резерви – нето	13	169	1159%

Годишњи извештај о стању у финансијском систему Србије за 2006.г.

6	Смањење осталих техничких резерви – нето	323	327	1%
7	Расходи за бонусе и попусте	1192	1087	-9%
8	Расходи по основу депоновања и улагања (инвестирања) средстава техничких резерви	102	260	155%
9	Остали пословни расходи		3	
III	ДОБИТ – БРУТО ПОСЛОВНИ РЕЗУЛТАТ	9823	13119	34%
IV	ГУБИТАК – БРУТО ПОСЛОВНИ РЕЗУЛТАТ		10	
Б	ТРОШКОВИ СПРОВОЂЕЊА ОСИГУРАЊА	9379	13883	48%
1	Трошкови прибаве	5250	7341	40%
1.1	Провизије	915	1371	50%
1.2	Остали трошкови прибаве	5017	6365	27%
1.3	Промена разграничених трошкова прибаве – повећање	682	421	-38%
1.4	Промена разграничених трошкова прибаве – смањење		27	
2	Трошкови управе	4121	6478	57%
2.1	Амортизација	478	539	13%
2.2	Трошкови материјала, енергије, услуга и нематеријални трошкови	1471	2504	70%
2.3	Трошкови зарада, накнада зарада и остали лични трошкови	1952	2861	47%
2.4	Остали трошкови управе	220	574	161%
3	Остали трошкови спровођења осигурања	232	349	50%
4	Провизија од реосигурања и ретроцесија	223	286	28%
I	ПОСЛОВНА ДОБИТ – НЕТО ПОСЛОВНИ РЕЗУЛТАТ	740	1256	70%
II	ПОСЛОВНИ ГУБИТАК – НЕТО ПОСЛОВНИ РЕЗУЛТАТ	296	2029	586%
III	ФИНАНСИЈСКИ ПРИХОДИ, ОСИМ ФИНАНСИЈСКИХ ПРИХОДА ПО ОСНОВУ СРЕДСТАВА ТЕХНИЧКИХ РЕЗЕРВИ	2270	1519	-33%
IV	ФИНАНСИЈСКИ РАСХОДИ, ОСИМ ФИНАНСИЈСКИХ РАСХОДА ПО ОСНОВУ СРЕДСТАВА ТЕХНИЧКИХ РЕЗЕРВИ	395	1661	320%
V	ПРИХОДИ ОД УСКЛАЂИВАЊА ВРЕДНОСТИ ИМОВИНЕ И ОСТАЛИ ПРИХОДИ	2769	7829	183%
VI	РАСХОДИ ПО ОСНОВУ ОБЕЗВРЕЂЕЊА ИМОВИНЕ И ОСТАЛИ РАСХОДИ	4022	5196	29%
VII	ДОБИТАК ИЗ РЕДОВНОГ ПОСЛОВАЊА ПРЕ ОПОРЕЗИВАЊА	1351	2443	81%
VIII	ГУБИТАК ИЗ РЕДОВНОГ ПОСЛОВАЊА ПРЕ ОПОРЕЗИВАЊА	285	726	155%
IX	НЕТО ДОБИТАК ПОСЛОВАЊА КОЈЕ СЕ ОБУСТАВЉА		30	744375%
X	НЕТО ГУБИТАК ПОСЛОВАЊА КОЈЕ СЕ ОБУСТАВЉА		20	
В	ДОБИТАК ПРЕ ОПОРЕЗИВАЊА	1351	2453	82%
Г	ГУБИТАК ПРЕ ОПОРЕЗИВАЊА	285	727	155%
Д	ПОРЕЗ НА ДОБИТАК			
1	Порез на добитак	68	436	540%
2	Добитак по основу креирања одложених пореских средстава и смањења одложених пореских обавеза	4	315	7683%
3	Губитак по основу смањења одложених пореских средстава из претходних година и креирања одложених пореских обавеза	35	11	-68%
Ђ	НЕТО ДОБИТАК	1255	2313	84%
Е	НЕТО ГУБИТАК	288	718	149%
Ж	НЕТО ДОБИТАК КОЈИ ПРИПАДА МАЊИНСКИМ УЛАГАЧИМА			
З	НЕТО ДОБИТАК КОЈИ ПРИПАДА ВЛАСНИЦИМА МАТИЧНОГ ПРАВНОГ ЛИЦА			
И	ЗАРАДА ПО АКЦИЈИ			204%
1	Основна зарада по акцији (у динарима без пара)		1	214%
2	Умањена (разводњена) зарада по акцији (у динарима без пара)		1	206%

Табела 2.4. Укупна премија по врстама осигурања

Шифра	Врста осигурања	Износ у мил. дин.		Структура у %	
		2005	2006	2005	2006
1	Осигурање од последица незгоде	2237	2219	6.4	5.8
2	Добровољно здравствено осигурање	813	1258	2.3	3.3
3	Осигурање моторних возила	4322	4918	12.5	12.8
4	Осигурање шинских возила	3	152	0.0	0.4
5	Осигурање ваздухоплова	591	247	1.7	0.6
6	Осигурање пловних објеката	86	71	0.2	0.2
7	Осигурање робе у превозу	529	647	1.5	1.7
8	Осигурање имовине од пожара и драгих опасности	4341	4109	12.5	10.7
9	Остала осигурања имовине	7098	7193	20.5	18.8
10	Осигурање од одговорности због употребе моторних возила	10645	12397	30.7	32.3
11	Осигурање од одговорности због употребе ваздухоплова	53	249	0.2	0.7
12	Осигурање од одговорности због употребе пловних објеката	1	1	0.0	0.0
13	Осигурање од опште одговорности	430	560	1.2	1.5
14	Осигурање кредита	211	189	0.6	0.5
15	Осигурање јемства	10	19	0.0	0.0
16	Осигурање финансијских губитака	22	45	0.1	0.1
17	Осигурање трошкова правне заштите	0	0	0.0	0.0
18	Осигурање помоћи на путу	0	6	0.0	0.0
19	Друго неживотао осигурање	0	0	0.0	0.0
20	Осигурање живота	2548	3043	7.3	7.9
21	Рентно осигурање	196	367	0.6	1.0
22	Допунско осигурање уз осигурање живота	146	234	0.4	0.6
23	Добровољно пензијско осигурање	408	401	1.2	1.0
24	Друге врсте животних осигурања	1	1	0.0	0.0
УКУПНО НЕЖИВОТНА ОСИГУРАЊА (1 до 19)		31391	34283	90.5	89.4
УКУПНО ЖИВОТНА ОСИГУРАЊА (20 до 24)		3299	4046	9.5	10.6
УКУПНО		34690	38329	100.0	100.0

Табела 3.1. Списак давалаца финансијског лизинга

ДАВАОЦИ ФИНАНСИЈСКОГ ЛИЗИНГА		2004.	2005.	2006.
1	Unicredit Leasing Srbija д.о.о. ¹ Београд ¹	страни	страни	страни
2	Hypo Alpe-Adria-Leasing д.о.о Београд	страни	страни	страни
3	Intesa Leasing д.о.о. Београд ²	приватни	приватни	приватни
4	KB Leasing д.о.о. Нови Сад	приватни	приватни	страни
5	ЛИПАКС д.о.о. Београд	приватни	приватни	приватни
6	NLB Leasing д.о.о. Београд	страни	страни	страни
7	Porsche Leasing SCG д.о.о. Београд	страни	страни	страни
8	Procredit Leasing д.о.о. Београд		страни	страни
9	Raiffeisen Leasing д.о.о. Београд	страни	страни	страни
10	S-Leasing д.о.о. Београд	страни	страни	страни
11	Sogelease Srbija д.о.о. Београд			страни
12	NBG Lizing д.о.о. Београд ³	страни	страни	страни
13	VB Leasing д.о.о. Београд	страни	страни	страни
14	Zastava Istrabenz Lizing д.о.о. Београд	страни	страни	страни
15	EFG Leasing а.д. Београд			страни

¹ HVB Leasing д.о.о. Београд, који је променио назив у Unicredit Leasing Srbija д.о.о. Београд

² Delta Leasing д.о.о. Београд, који је променио назив у Intesa Leasing д.о.о. Београд

³ TBI Lizing д.о.о. Београд, који је променио назив у NBG Lizing д.о.о. Београд

Табела 3.2. Биланс стања – пасива давалаца финансијског лизинга

У мил.дин.

	2004		2005		2006	
	Износ	Учешће	Износ	Учешће	Износ	Учешће
Капитал	746	3,2	2.179	4,2	3.911	5,8
Дугорочна резервисања	11	0,0	72	0,1	292	0,4
Дугорочни кредити у земљи	1.797	7,8	2.479	4,8	4.293	6,3
Дугорочни кредити у иностранству	16.906	73,5	43.106	83,2	56.587	83,6
Остале дугорочне обавезе	208	0,9	216	0,4	149	0,2
Краткорочни кредити у земљи	2.469	10,7	2.309	4,5	646	1,0
Остале краткорочне финансијске обавезе	4	0,0	-	0,0	1	0,0
Остало	874	3,8	1.428	2,8	1.824	2,7
УКУПНА ПАСИВА	23.015	100	51.789	100	67.703	100

Табела 3.3. Биланс стања – актива давалаца финансијског лизинга

У мил.дин.

	2004		2005		2006	
	Износ	Учешће	Износ	Учешће	Износ	Учешће
СТАЛНА ИМОВИНА	22.140	96,2	48.687	94,0	59.418	87,8
Некретнине, постројења и опрема	527	2,3	1.369	2,6	1.309	1,9
Потраживања по основу фин.лизинга	21.590	93,8	47.276	91,3	57.958	85,6
Остали дугорочни финансијски пласмани	1	0,0	2	0,0	90	0,1
Остала стална имовина	22	0,1	40	0,1	60	0,1
ОБРТНА ИМОВИНА	876	3,8	3.101	6,0	8.285	12,2
Готовински еквиваленти и готовина	474	2,1	1.116	2,2	6.164	9,1
Кратк. фин. пласмани и потраживања	182	0,8	684	1,3	597	0,9
Остала обртна имовина	220	1,0	1.301	2,5	1.525	2,3
УКУПНА АКТИВА	23.016	100	51.788	100	67.703	100

Табела 3.4. Структура пласмана према предмету лизинга

У мил.дин.

	2005		2006	
	Износ	Учешће	Износ	Учешће
Производне машине	2.979	6,3	4.311	7,6
Грађевинске машине	2.951	6,2	3.827	6,7
Пољопривредна опрема	5.513	11,6	6.205	10,9
Теретна возила, аутобуси	14.569	30,7	16.731	29,4
Путничка возила	16.946	35,7	20.064	35,3
Шинска возила, пловни објекти и ваздухоплови	731	1,5	636	1,1
Апарати за домаћинство	180	0,4	55	0,1
Остало	3.632	7,6	4.984	8,8
УКУПНО	47.501	100.0	56.813	100.0

Табела 3.5. Структура пласмана према примаоцу лизинга

У мил.дин.

	2005		2006	
	Износ	Учешће	Износ	Учешће
Правна лица	34.945	73,6	43.766	77,0
Предузетници	3.096	6,5	3.567	6,3
Пољопривредници	794	1,7	891	1,6
Физичка лица	7.520	15,8	7.221	12,7
Остало	1.146	2,4	1.368	2,4
УКУПНО	47.501	100.0	56.813	100.0

Табела 3.6. Секторска структура пласмана

	2005		2006	
	Износ	Учешће	Износ	Учешће
Пољопривреда, лов, шумарство	4.893	10,3	7.150	12,6
Прерађивачка индустрија	7.793	16,4	8.772	15,4
Грађевинарство	3.592	7,6	4.441	7,8
Трговина	9.086	19,1	11.378	20,0
Хотели и ресторани	346	0,7	581	1,0
Саобраћај, складиштење и везе	9.133	19,2	11.424	20,1
Финансијско посредовање	298	0,6	371	0,7
Здравство и социјални рад	384	0,8	426	0,7
Остале делатности	3.708	7,8	4.524	8,0
Физичка лица	8.268	17,5	7.746	13,7
УКУПНО	47.501	100,0	56.813	100,0

У мил.дин.

Табела 3.7. Биланс успеха давалаца финансијског лизинга

У мил.дин.

	2004		2005		2006	
	Износ	Учешће	Износ	Учешће	Износ	Учешће
ПРИХОДИ						
Камата	957	28,0	3.144	27,9	5.312	33,2
Нето пр.од продаје	409	11,9	457	4,0	307	1,9
Позитивне курсне разлике*	1.940	56,6	7.384	65,4	9.825	61,4
Остали пословни приходи	49	1,4	179	1,6	280	1,7
Остали приходи	69	2,0	119	1,1	290	1,8
УКУПНИ	3.424	100,0	11.283	100,0	16.014	100,0
РАСХОДИ						
Камата	373	12,3	1.348	13,1	2.540	16,8
Негативне курсне разлике*	1.912	63,1	7.194	69,8	10.054	66,7
Пословни расходи	610	20,1	1.389	13,5	2.099	13,9
- Трошкови зарада	150	4,9	364	3,5	537	3,6
- Трошкови амортизације	55	1,8	215	2,1	463	3,1
- Остали	406	13,4	809	7,9	1099	7,3
Остали расходи	134	4,4	372	3,6	388	2,6
УКУПНИ	3.029	100,0	10.303	100,0	15.081	100,0
Финансијски резултат	395		980		933	

* У оквиру ставки позитивне курсне разлике и негативне курсне разлике исказани су приходи и расходи по основу ефеката уговорене заштите од ризика

Табела 3.8. Каматне стопе

	<i>На годишњем нивоу</i>	
	Децембар 2005.	Децембар 2006.
Активне пондерисане каматне стопе давалаца финансијског лизинга	9,1	10,3
Пасивне пондерисане каматне стопе давалаца финансијског лизинга	4,4	5,8

Табела 4.1. Списак друштава за управљање добровољним пензијским фондовима

	НАЗИВ ДРУШТВА	2003.	2004.	2005.	2006.
1	Акционарско друштво за управљање добровољним пензијским фондом «Delta Generali», Београд	-	-	-	приватно

Табела 4.2. Списак добровољних пензијских фондова

	НАЗИВ ФОНДА	2003.	2004.	2005.	2006.
1	Добровољни пензијски фонд «Delta Generali», Београд	-	-	-	активан од 16. новембра

Табела 4.3. Биланс стања – актива сектора добровољних пензијских фондова

Ред. Бр.	Позиција	Износ (у хиљадама динара)
1	Готовина	87,412
2	Потраживања од Друштва за управљање фондом	1
3	Друга потраживања	60
4	Државне хартије од вредности	70,890
5	Дужничке хартије од вредности привредних друштава	0
6	Депозитне потврде	0
7	Акције	58,231
8	Депозити код банака	9,790
9	Непокретности	0
	Укупна актива	226,384

Табела 4.4. Биланс стања – пасива сектора добровољних пензијских фондова

Ред. Бр.	Позиција	Износ (у хиљадама динара)
1	Обавезе	366
-	Обавезе према друштву за управљање фондом	366
-	Друге обавезе из пословања	0
-	Обавезе по основу чланства	0
2	Нето имовина	226,018
-	Нето уплате	214,551
-	Добит текуће године	11,467
-	Добит ранијих година	0
-	Губитак текуће године	0
-	Губитак ранијих година	0
	Укупна пасива	226,384

Табела 4.5. Биланс успеха сектора добровољних пензијских фондова

Ред. Бр.	Позиција	Износ (у хиљадама динара)
1	Добици од продаје хартија од вредности	0
2	Губици од продаје хартија од вредности	0
3	Добици од усклађивања вредности хартија од вредности	10,829
4	Губици од усклађивања вредности хартија од вредности	1,085
5	Позитивне курсне разлике	74
6	Негативне курсне разлике	84
7	Добици од продаје непокретности	0
8	Губици од продаје непокретности	0
9	Добици од усклађивања вредности непокретности	0
10	Губици од усклађивања вредности непокретности	0
11	Приходи од камата	2,271
12	Приходи од дивиденди	0
13	Приходи од закупа	0
14	Други приходи	0
15	Трошкови накнада друштву за управљање фондом	538
16	Трошкови услуга члановима	0
17	Други расходи	0
	Добитак	11,467
	Губитак	0